

ПОЗОРИШНА
БИБЛИОТЕКА

29.265
830-2

Паул Шурек

и

Ханс Сасман

УЛИЧНИ СВИРАЧИ

ИЗДАВАЧКО И ПРОМЕТНО Д. Д. ЈУГОИСТОК

Б Е О Г Р А Д

ЧУВАЈТЕ КЊИГУ!

Инв. бр.

308920

~~29.265~~

Сигнатура

821.112.2-2

~~830-2~~

Презиме и име писца:

Шуреко Мачи

Саванан Ханс

НАСЛОВ ДЕЛА:

Улични свирачи

Место и година издања:

Београд 1944

Број карте
читаоца

Датум
враћања

Примедба

Број карте
читаоца

Датум
враћања

~~1703~~ 8/6

ПОЗОРИШНА БИБЛИОТЕКА

КЊИГА 7

БЕОГРАД

1944

УЛИЧНИ СВИРАЧИ

КОМЕДИЈА У ТРИ ЧИНА
СА МУЗИКОМ

ГРАДСКА БИБЛИОТЕКА
„РАДОЈЕ ДОМАНОВИЋ“
ПЕШОВАЦ

Написао
ПАУЛ ШУРЕН

Прерадио
ХАНС САСМАН

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА
ГРАДА ПЕШОВАЦА

Бр. 29 265

Струка 839-2

Издавачко и прометно а. д.

»ЈУГОИСТОК«

Превео с немачког
В ЖИВОЈИНОВИЋ

Штампарија „ПРОСВЕТА“
Београд, Вождинарска улица бр. 56
Телефон 25 963

(Опште овлашћење Хем. централе бр. 23597/XV-6 за потро-
шњу хартије у децембру 1943)

[Одобрење Проп. 503/43]

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА

„Радое Домановић“

инв. бр.:

308920

Сигнатура:

821.112.2-2

Л И Ц А

Фани Брандл (25 година)

Кати Шимзер (20 година)

Линк

Пфистерер

Венуш

Кристуфек

Полицајац

Први чин

(Партерска соба у старој кући у предграђу. Лево врата за улицу, десно у споредне одаје. — Натраг два прозора са црвеним саксијама и геранијама. Између прозора кавез. Прост, од свукуд скрпљен намештај. У соби је необична чистоћа. — Напољу сунчано вече. — Врата према улици отворена).

Појава I

ФАНИ БРАНДЛ — КАТИ ШИМЗЕР

ФАНИ (у послу око намештаја, трља орман да истера сјај).

(Са улице се чују виолина, труба и саксофон. Неки мушки глас пева неку уличну песму).

КАТИ (лепа особа, двадесет година, игра сама по такту).

ФАНИ

Баш лепо свирају данас...

КАТИ (*играјући*).

Рекао би човек да свирају вама у част! Сере-
нада!

ФАНИ

Па и јест тако, госпођо Шимзер. Свакога да-
на кад се враћају кући отсвирају зачас доле на
углу по једну. За мене... екстра.

КАТИ (*играјући*).

То за мене значи бити галантан!

ФАНИ (*непријатељски*).

Да вам почем није криво?. Престаните с тим
поцупкивањем. (*Затвори врата*).

КАТИ

Но, но! Зар ми не дате да играм ни кад госпо-
дин Линк свира у саксофон?

ФАНИ

Не зафркавајте ме!

КАТИ

Ја? Ја да вас зафркавам? Али, госпођице
Брандл, ја вам доиста не завидим на муци коју

имате са та три мангуа. Доносе ли вам бар што у кућу та господа? Хоћу да кажем: неки приход!

ФАНИ

О чему ви све лупате главу!

КАТИ

Мој идеал је увек био човек с приходима. Мој покојник је, додуше, врло лепо зарађивао. Али прихода опет скоро и није било, јер ја од тога никад нисам видела бог зна шта.

ФАНИ

Шести пут ћете већ имати бољу срећу.

КАТИ

О, ко данас узима удовицу? Кад девојке мушкарцима у толикој мери олакшавају ствар! Али, одморите се, забога, мало! Не треба се толико жртвовати за мушкарце. Па ви сте овде само домаћица! Или може бити не? Свашта се зуцка.

ФАНИ

Ко то зуцка?

КАТИ

Не осврћите се ви на то! Најбоља је ствар бити домаћица. Кад вам се више не допада, пресечете, па готова работа. Мушкарци су питоми као

голубови — само ако не носимо на руци бурму. Иначе не питајте шта вам се може догодити.

ФАНИ

Слушајте, госпа Шимзер, ја збиља немам времена за торокање.

КАТИ

Ни ја. Кафа ми је на ватри. Само сам хтела да вас умолим: да немате мало шећера? Онај бангави бакалин је љут на мене, а ја немам ни трунчице у кући. Тако, хвала лепо, довољно је. Вратићу вам сутра са интересом. Уосталом, шта сам оно хтела још да кажем? Чујете ли, баш је неки онај господин Линк! Тај вам је велики шерет!

ФАНИ

Како то?

КАТИ

Па ето... да кажете да сам најружнија, нисам... он увек тако гледа кад ја прођем...

ФАНИ

Ама, да му ви нешто не дајете сигнал?!

КАТИ

Ја да му дајем сигнал? А чиме то?

ФАНИ

Па целом својом апаратуром! Него, кад смо
зећ при томе, помозите ми да одгурамо овај орман!

КАТИ

Хоћете да преместите намештај?

ФАНИ

Јест. Орман ће тамо преко пута лепше да сто-
ји. Пазите! Мора мало да се подигне!

КАТИ

Баш је феш човек тај Линк! Ви треба мало да
му притегнете узде, госпођице Брандл!

ФАНИ

Ја цимам и цимам, а ви брбљате!

КАТИ

Ево ћутим. Дакле! Дижи! О-рук! (*Преместе ор-
ман уз други зид*).

ФАНИ (*посматра са ужива-
њем ефекат*). Линк воли кад дође кући да нађе у
собу неку промену. Друга слика, каже он.

КАТИ

И ви тако сваки дан премештате орман?

ФАНИ (са побожним страхом).
Линк је уметник!

КАТИ
Видите ли! То и јесте разлог што свет прича о
вама. Не треба се очешати о уметника.

ФАНИ
Нека свет прича! Свако мора да зна где ће да
тражи срећу свог срца!

КАТИ
То и ја увек кажем. Збогом, госпођице
Брандл.

ЛИНК (се појави на вратима).

Појава II

КАТИ — ЛИНК

ЛИНК (38 година, уђе са саксофоном испод мишке, задржи Кати). Стој! Де,
куд си нагла одмах да кидаш! Слатка њушкице!

КАТИ
Откад то ми једно другом говоримо ти?

ЛИНК (дува неколико тонова
у саксофон). Батали!

КАТИ

Шта?

ЛИНК

Батали! Код мене те керефеке не пале! (*Остави саксофон на сто*).

КАТИ

Три корака даље од мене! (*Бежи иза стола*).

ЛИНК

А зашто сте ми јутрос добацивали погледе, а?

КАТИ

Ја? Вама? Ни помислити!

ЛИНК

Бацаш ми онакве погледе и мислиш да ћу ја то тек тако да трпим?

КАТИ

Па прво сте ви мене погледали.

ЛИНК

Што ниси окренула главу на другу страну? Него ми још дајеш приде, а после се правиш као да ништа није било! А, не! Код мене то не пали!

КАТИ

Пустите ме да изиђем!

ЛИНК

О, не, госпођо Шимзер, са раздаљином се повећава и чежња. Стој! Да ниси мрнула!

ЛИНК и КАТИ (*јуре се око стола*):

ЛИНК

Ама, уловићу те ја већ!

КАТИ

Хоћеш! Шипак!

ЛИНК

Кати! Катинка! Ти и не знаш ко сам ја био и ко ћу, колико сутра, можда опет бити! (*Уловио је*).

КАТИ

Да сте ме пустили! Викаћу! Доћи ће Фани!

ЛИНК (*је пусти*).

КАТИ

Ето видите, какав зорт имате од ње!

ЛИНК

Ја? Зорт? И од кога-то? Ја сам слободан човек. А ово овде, Кати, брзо ће се изменити. Нисам ја увек био овако у шкрипцу. Имао сам ја сталан доходак.

КАТИ

Доходак?

ЛИНК

Фикс-гажу. Грозд-синкопери, Викторија-капела. Опет ће то доћи! А онда, Кати! Нас двоје! Та стани једном! Не бежи од своје среће! Да мрднула ниси.

КАТИ

Аха, хоће душа на нос да вам изиђе, јадниче јадни!

ЛИНК

Ама чекај, ухватићу те ја већ! Кати! Катинка! Немој ме терати да пошашавим! Да си стала! Чујеш ли или не? Е, сад сам те уловио?

КАТИ

Ако ти не треба!

ЛИНК

Ама чекај, тичице! (Ухвати је). Тако. А сад! (Пољуби је). Тако, њушкице!

ПФИСТЕРЕР и ВЕНУШ (уђу и на вратима засвирају туш).

Појава III

ПФИСТЕРЕР — ВЕНУШ — ПРЕЂАШЊИ

КАТИ (отима се).

То вам ја забрањујем! Господине Линк! Довиђења!

ЛИНК

Баш сте коњи вас двојица! Тотови! Сад сте баш нашли да дошепате!

ВЕНУШ (флегматичан дебелко, меланхоличар). Ко зна за шта ће му то ваљати!

ПФИСТЕРЕР

Свиња!

ЛИНК

Довиђења! Кати! (Венушу). Зечја багро! Сад сте баш нашли да рупите!

ВЕНУШ (почне да броји новац). Два гроша-грош-грош-грош-дугме од панталона!

ПФИСТЕРЕР

Дај! И онако ми једно фали!

ВЕНУШ

Сребрни шилинг од олова! Простаклук!

ЛИНК

И то ми је живот! Цео боговетни дан тумараш улицама, сто пута на дан дудучеш једну те исту

глупост! Чепркаш по блату да извучеш грош који ти куварице бацају пред ноге. Хајде ми сад, ти филозофе, објасни каквог смисла и разлога има ту.

ВЕНУШ

Баш о томе размишљам. Ти увек одмах планеш! Ја само толико знам: сељак сеје и гаји кромпир и петља са временом. Чиновник седи у канцеларији и с временом заради шуљеве. А ми бар имамо чистог ваздуха. Све је на овом свету различито, и у томе ти је смисао и разлог у животу.

ЛИНК

Ти са својом магарећом стрпљивошћу! Теби је место у раки три метра под земљом!

ВЕНУШ (и даље броји).

Човек мора да буде задовољан, Францл!

ПФИСТЕРЕР

Био сам ту склонио једну флашу! Била је до пола пуна! Сад је нема! Ишчезла! (Мили по поду, тражи). Какав ми је децоубица то опет приредио!

ВЕНУШ

Ти си плаха глава, Францл! Твоја четвртаста лобања стално букти као шпорет. Читај мало више по књигама. У њима има све што човеку треба па да буде интелигентан.

ЛИНК

Милог му Створитеља! Не мили ми се живот!

ВЕНУШ (броји и ставља новац у ланено цакче-кесу). Ма не узбуђуј се; све ти је свеједно. Само једно ме љути, а то су сребрни шилинзи од олова. Нека не да ништа кад му се не даје, а ова лажна хуманост је свињарија!

ПФИСТЕРЕР

Било је бар још четврт флаше! Стара ми је опет визитирала џепове! Да ђаво носи такво газдинство! (Тражи).

ВЕНУШ

Опет је наишао за тебе дан узбуђења, Линк! Хармоније, драги пријатељу, хармоније!

ЛИНК

Ах, шта! Сви ви још не знате мене. Не знате ви шта се у мени крије!

ПФИСТЕРЕР (прилази му).

Знамо те ми, Францл! (Опипа му џепове). Геније се крије у теби! А можда и моја флаша.

ВЕНУШ

Збиља је он геније! Кад он у којој кући задудуче, после три четврти године све куварице до-

бију брачну децу од својих љубазника! Тако је чулан његов саксофон! Саксофон је уопште врло чулна музика.

ЛИНК

Блесавко!

ВЕНУШ

Ево ти касе, шест шилинга, двадесет и један грош и — један лажни сребрни шилинг!

ПФИСТЕРЕР

Њега морамо да подметнемо оном бангавом бакалину, иначе смо оштећени!

ВЕНУШ

Пфистереру! Нечовече! Ти хоћеш да подвалиш једном бакалину!

ПФИСТЕРЕР

Само ако не примети! Сервус, Фани!

Појава IV

ФАНИ — ПРЕЂАШЊИ

ФАНИ (уђе са чорбалуком, који се пуши, метне га на сто, гледа неповерљиво у Линка, смешка се). Лепо сте данас свирали! Сад набијте стомаке!

ВЕНУШ *(гледа у чорбалук)*.
Чорба од пасуља? Ех, да! Све су то трице!

ФАНИ
Трица нема унутра! *(Линку)*. Но! Зар не можеш да ме поздравиш?

ЛИНК *(хладно)*.
Добро вече, Фани!

ФАНИ
Шта овај ту тражи?

ВЕНУШ
Оно, што и увек.

ПФИСТЕРЕР *(тражећи)*.
Ко ми узима мој народни коњак, тај је чедоморка.

ФАНИ
Зар ми се ниси заклео да нећеш више да пијеш ракију?

ПФИСТЕРЕР
То је било кривоклетство! Где је флаша?

ФАНИ
Ето је у орману! После јела добићеш чашу.

ПФИСТЕРЕР

Јело? Чорба од пасуља? То није исхрана за мене. Ја имам слаб стомак, мени треба течан хлеб.

ВЕНУШ (куса).

Да је течно, течно је.

ЛИНК (приђе столу, загледа у чинију). Робијашко јело.

ФАНИ (подигне с пода хартијицу). Ко је то опет бацао хартију? Опет сте ми донели у собу кола ђубрета. Кад ћете се већ једном навићи на ред?

ЛИНК

Ја сам, ни узми ни остави, баш зато остао неизграђен, што сваки дан добијам ово робијашко јело.

ФАНИ (очајно).

Па зар вам нисам скувала другу чорбу но јуче? Чорбу од кима?! Зар не, Венуш?

ВЕНУШ

Да! Чорба је од кима! Умало је нисам појео као чорбу од пасуља.

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА

„Радоје Домановић“

инв. бр.: 308520

Сигнатура: 821.112.2-2

ФАНИ

Дајте ми новаца, па ћу вам сваки дан пећи гуску. Не могу вам гуску истрести из рукава.

ВЕНУШ

А на други који начин тешко ћемо, богами, доћи до печене гуске.

ПФИСТЕРЕР (*стоји поред ормана*). Ено флаше унутра! Закључала је. Ова фабрика анђела.

ФАНИ

Џабе се мучиш, Емиле! Нећеш добити кључ. Све сте нешто незадовољни, ништа вам није право. Ја се ту мучим и запињем, све ми кости пуцају, а онда дођу кући сва три клипана и поступају са човеком као са каквом пачавром. (*Оде*).

Појава V

ЛИНК

Свакодневно то звоцање! То ја нећу издржати!

ПФИСТЕРЕР (*трза врата на орману*). Простаклук! Закључавање као мера предострожности.

ВЕНУШ

Немој да си неправедан, Францл! Није њој лако с нама, сиротој Фани! Новац јој у кућу не дајеш,

уз то јој вадимо душу, а сад још то са том удовицом, са том Шимзер!

ЛИНК

Шта? Шта је са Шимзеровом?

ВЕНУШ

Па то види и слеп да имаш пик на њу.

ЛИНК

Па онда?

ВЕНУШ

То су за нас трице, али Фани је, тако рећи, твоја животна сапутница.

ЛИНК

Којешта!

ВЕНУШ

Здилио ми је испред носа! Ја сам отступио зато што стан припада теби.

ЛИНК

Их! Па узми је опет, ено ти је!

ВЕНУШ

Не марим ја више ни за кога! А ни за мене нико не мари.

ПФИСТЕРЕР (покушава да отвори орман ексером). Да ми закључају тешко стечену имовину!

ЛИНК (скочи до прозора).

И Линк овде стоји као неки лав иза решетке! Ја морам у живот из ове јаме! На свеж ваздух! Мој отац је био мађарски циганин! Од њега ми је не само таленат, већ и темпераменат.

ПФИСТЕРЕР (дигао руке од тражења, почиње скрушено да свира на виолини).

ВЕНУШ

Фани је као мати према нама!

ЛИНК

Не треба мени мати! Ја сам ноторно сироче!

ПФИСТЕРЕР (свира).

ЛИНК

Код Грозд-синкопера, у Викторији капели! А сад?

ВЕНУШ

Отрцани саксофон.

ЛИНК

Да ми је ко рекао, да ћу ја, Франц Линк, морати живети као улични музикант, ја бих га огласио за лудог! А сад још мало па ћу бити и сам за лудницу!

ПФИСТЕРЕР

То је прва паметна реч коју сам од тебе чуо.

ВЕНУШ (узима инструмент).

Напред! Проба за сутра!

ЛИНК (узима саксофон).

Свињски живот, да га ђаво носи!

ВЕНУШ

Прво ... (каже како се зове шлагер. Почну да свирају и да певају).

Појава VI

ФАНИ (дође).

ПФИСТЕРЕР (устане, приђе јој свирајући јој под уветом да је задобије).

ФАНИ (смешећи се оде до ормана, отвори га, сипа му чашицу ракије).

ПФИСТЕРЕР (отвори уста свирајући).

ФАНИ (му саспе ракију у
грло).

ЛИНК
Доста! Не могу више! Доста!

ВЕНУШ (остави трубу врте-
ћи главом).

(П а у з а)

ФАНИ
Хајде, Емиле! Донеси ми овамо корито из дво-
ришта. Венуш ће ти помоћи.

ВЕНУШ
Драге воље, мамице Брандл!

ПФИСТЕРЕР (остави виолину
па се обрати Фани). Мамице Брандл! Ја сам до-
шао на две ноге.

ФАНИ (му даје још једну
ракију).

ПФИСТЕРЕР
Спасиоче живота мог! Хајдемо, Венуше!

ПФИСТЕРЕР и ВЕНУШ (изиђу).

ГРАДСКА БИБЛИОТЕКА
ПОЈАВА VII РАДОЈ ДОНАТОВИЋ, ЛЕСНОВАЦ

ФАНИ

Франц! Треба ми новац за сутра.

ЛИНК (*извучи ланену кесу из
цепа*). Ево ти! (*Стави потом шешир на главу и хо-
ће да изиђе*).

ФАНИ

Куда ћеш већ опет?

ЛИНК

На ваздух, мадам! На ваздух!

ФАНИ

Зашто сад из вечери у вече јуриш некуда ван
куће?

ЛИНК

А шта да почнем овде?

ФАНИ

Пре смо седели заједно, ти би пушио своју лу-
лу и причао ми штогод.

ЛИНК

Немам шта више да причам!

ФАНИ

Или сте вас тројица играли карата.

ЛИНК

Немам стрпљења за карте.

ФАНИ

А у самом почетку чешће би ми читао што из новина!

ЛИНК

Да, раније! Раније ниси сваки час критиковала те ово, те оно на мени.

ФАНИ

Зар ја то чиним? Ни приметила нисам! То се никад више неће догодити, Франц!

ЛИНК

Кад ме се заситиш, а ти реци.

ФАНИ

Немаш никаквог права да то кажеш, Франц!

ЛИНК

Добро! Немам никаквог права, дакле! И нашта би Франц Линк уопште имао права? Не сме чак ни да дуне у свој инструмент у свакој улици. Ево ти, ту на цедуљи стоји: Дозвољено — забрањено. Код богаташа је забрањено! Ето ти моја егзистенција!

ФАНИ

Хтела сам нешто да те питам, Франц!

ЛИНК

Шта то још хоћеш?

ФАНИ

Шта ће управо бити са нама двома?

ЛИНК

Ха, ха! То се управо и ја сам питам по сто пута свакога дана.

ФАНИ

Венуш тврди да сам ја твоја животна сапутница.

ЛИНК

Овде нема титула.

ФАНИ

Шта ти управо имаш против мене?

ЛИНК

Ништа. *(Почне да свира).*

ФАНИ

Зашто ме не гледаш? Јесам ли ти ја на терету?

ЛИНК

Јесам ли ти ... јесам ли ти? Као да ничег другог на свету нема осим тебе. Ти видиш увек себе и само себе. Ето, то је управо погрешка! На мене уопште и не мислиш!

ФАНИ

О! Онда ћу ја друкчије почети! То ти мени кажеш? Шта је то управо са оном удовицом? Са оном Шимзер?

ЛИНК (узме да дува у саксофон).

ФАНИ

Заћорио си за њом!

ЛИНК (дува јаче).

ФАНИ (настоји да надвие инструмент). Да! Заћорио си! Заћорио! Заћорио!

ЛИНК

Тако! Држиш? Па онда? Треба ли да поричем? Треба ли да се кунем како није истина? Или да признам па да те на коленима молим за опроштење?

ФАНИ

Хоћу само да знам шта ће да буде са нама двома.

ЛИНК

Па лепо! Госпођа Шимзер ме завела! Она има схватања за моју ситуацију. Можда сам чак и заћорио за њом? Шта ја могу? Тако нешто се налепи на човека као грип.

ФАНИ

Требало је о томе раније да мислиш.

ЛИНК

У тим стварима нема размишљања.

ФАНИ

Онда ниси смео са мном тако далеко да одеш!

ЛИНК

Ти ме доводиш до лудила тим својим: „Ово је требало — ово није требало“. — И ти си могла да мало размислиш о томе како је у мени! Овде у души...

ФАНИ

Зар се нисам бринула за тебе? Зар ти нисам са носа читала сваку мисао?

ЛИНК

Да, али наопако.

ФАНИ

Зар нисам добро водила кућу са оно неколико марјаша што си ми их давао на дан? Зар ниси и сам рекао да бисте сва тројица одавно помрли од глади, да вам није било мене?

ЛИНК

За ону другу двојицу и не би била штета, а ја бих се већ сам прогурао! Дабогме! Сам!

ФАНИ

Ти то мени кажеш! Па зар ти нисам крпила рубље и одело, чистила ципеле? О, Боже, шта ти све ниси могао добити од мене.

ЛИНК

Све! Ти си добра! Ти си племенита! Али ја баш то не могу да поднесем!

ФАНИ

Тако је то код вас: заситио се једне, па дај сад другу!

ЛИНК

Видиш, Фани! Ти то гледаш са своје стране. Мене ти не знаш, мене ти не познајеш! — То са Шимзеровом, то је страст — против тога се не може ништа, то је природа...

ФАНИ

Природа је од вајкада најбољи изговор за сваки нитковлук.

ЛИНК

Видиш, Фани! Уметник није обичан човек! Шимзерова ми се свиђа. Султан марокански има три стотине жена и ником то не боде очи. Можда бисмо ми и у троје могли бити потпуно срећни?

ФАНИ

На ту бестидност нећу ти уопште одговорити. Али ће се можда ... ускоро показати да ти имаш обавеза...

ЛИНК

Обавеза! Да, обавеза према свом угњетеном ја! Обавеза у вишем смислу! Оно што је у мени мора да изиђе на видело!

ФАНИ

Онда ће лепе ствари имати да се виде!

ЛИНК (с болом).

Фани! Зар ме тако мало познајеш? Јесам ли ја карактер или нисам?

ФАНИ

Шта знам ја? Ако идеш са Шимзеровом!...

ЛИНК (бесно).

Трагедија! Нек иде све дођавола. Морам на
свеж ваздух. (Оде).

ФАНИ (суво јецајући распре-
ма сто и оде).

Појава VIII

ПФИСТЕРЕР — ВЕНУШ

ВЕНУШ

Ми живимо у републици, Емиле, где сваки по-
даник тако рећи сме и мора да учествује у управ-
љању и владању. Мора, Емиле! Бирачка дужност!
Према томе и ти се мораш интересовати за оно
што се догађа.

ПФИСТЕРЕР (држи у руци не-
ку прљаву кутију за накит и не скида очију с ње).

ВЕНУШ

Шта ти је то?

ПФИСТЕРЕР

Нашао сам. Напољу на улици, поред угаоног
камена.

ВЕНУШ

Баци то опет. Шта би ти могао да нађеш?

ПФИСТЕРЕР (стрпа кутију у џеп). Опет сам жедан! (Иде до ормана). А она је, ето, опет закључала.

ВЕНУШ

То са Линком и мамицом Брандл не може тако и даље да иде!

ПФИСТЕРЕР

И заслужила је. Мене није хтела да узме! Превише сам јој миран.

ВЕНУШ

Линк држи стан. А ја бих рекао да ти је код тих жена тако — ко држи стан на тога баце мерак. Ми смо само потстанари. А то за солидно женско нема дражи.

ПФИСТЕРЕР

Не реци то, Венуш. Самци играју велику улогу у љубави.

ВЕНУШ

Код Фани не. Она је скроз и скроз легитимна...

ПФИСТЕРЕР

Шта је она?

ВЕНУШ

Легитимна, блесане!

ПФИСТЕРЕР

Е, да! Па ето јој сад!

ВЕНУШ

Што Линк јури за том удовицом, то није у реду.

ПФИСТЕРЕР

Ја просто не могу да подносим тога разметљивца!

ВЕНУШ

Нисмо ту у питању ни ти ни ја, већ је у питању она.

ПФИСТЕРЕР

Не мешај се ти у то.

ВЕНУШ

На тај начин ту нема прогреса, Емиле. Мора човек да се меша. И онако већ све иде наопачке.

ПФИСТЕРЕР

А и ти си ми од оних поштењаковића, што чују кад мува пљуне на зид.

ВЕНУШ

Ја се већ одавно питам зашто је све овако као што је. Овако наопако. Све ти је то од електрицитета!

ПФИСТЕРЕР

Не, већ од закључавања као мере предострожности. *(Дрма врата на орману).*

ВЕНУШ

Од електрицитета је то! Људи га исисавају из природе, електрицитет, и употребљавају га у своје сврхе. Због тога природа губи равнотежу, а и људи, јер сваком треба за живот оброк електрицитета. Он га, међутим, нема, јер све одлази кроз жице на осветљење и на радио. Отуда је све у свету као да су га вештице урекле.

ПФИСТЕРЕР

Доћи ће једном до велике експлозије.

ВЕНУШ

Да! И тако ће се електрицитет ослободити, и све ће опет доћи у равнотежу и бити разумно. Само што нико неће преживети ову експлозију.

ПФИСТЕРЕР

Ја хоћу. Јер ја ћу, кад та експлозија дође, управо бити нашљеман! Ако дође. Али неће она доћи.

ВЕНУШ

Можда и неће. Човек то само тако замишља. А можда је сасвим друкчије. Него са Фани и са Линком ће доћи до експлозије.

Појава IX

КРИСТУФЕК

'Бар дан! Има нешто за мене? Старо одело? Хартије? Отпаци?

ВЕНУШ

Нажалост, драги Кристуфек, — за данас ништа.

КРИСТУФЕК

Лепо! Доћи ћу друге недеље.

ПФИСТЕРЕР (*извуче кутију из џепа*). Кристуфек!

КРИСТУФЕК

Но? Шта има?

ПФИСТЕРЕР

Ево ово сам нашао на улици. Нешто тандрче унутра. Не могу да отворим.

КРИСТУФЕК

Па то је етуи! Ето има и дугме! Мало се јаче притисне! (*Отвори кутију, ужаснуто*). О Исусе!

ВЕНУШ

Шта је? Шта је?

КРИСТУФЕК

Бриљанти! Где си то нашао?!

ПФИСТЕРЕР

Напољу, поред угаоног камена...

КРИСТУФЕК

Ту обично кучићи по нешто остављају, а јувелири не...

ВЕНУШ

Емиле, баци то опет тамо где си нашао!

КРИСТУФЕК

То су драгоцености?! Право драго камење?!

ВЕНУШ

Баци то! Баци! То мора да се однесе у биро за нађене ствари!

ПФИСТЕРЕР

Зар ја тако изгледам? То ће се продати, и онда ћу се наљољати да ми очи само пливају! Емиле! Отварај гушу, спрема се плусак!

ВЕНУШ

Не унесрећавај се, Емиле! Баци то! Хајдемо у полицију!

КРИСТУФЕК

Био би будала и по, као срећан проналазач.

ПФИСТЕРЕР

Попиће се! Процени то, Кристуфек!

КРИСТУФЕК

То је часна својина, пошто се не зна чије је пре било.

ВЕНУШ

Дознаћеш већ у полицији.

КРИСТУФЕК

А ко ће опет полицију да пита?

ПФИСТЕРЕР

С полицијом нећу да имам посла! Попиће се!

ВЕНУШ

То је крађа!

КРИСТУФЕК

Не! Ти не знаш права, Венуш. То није крађа, то је само прикривање нађене ствари! То је дозвољено, кад нико ништа о томе не зна.

ВЕНУШ

Крађа је то.

КРИСТУФЕК

Не може се покрасти угаони камен! То вреди сто шилинга!

ПФИСТЕРЕР

Сто шилинга, то је двеста флаша рума! Број, Кристуфек!

ВЕНУШ

Не, то ће нас све увалити у несрећу! Довешћу Линка. (Оде).

ПФИСТЕРЕР

Линк може да ми командује кад је у питању рад у нашој музичкој заједници; ово је, међутим, моја приватна ствар.

КРИСТУФЕК

Ја сам купио драгоцености! Кроз један сат доносим новац!

ПФИСТЕРЕР

Чек, чек, али драгоцености остају овде!

КРИСТУФЕК

Шта? Па то је ствар поверења?

ПФИСТЕРЕР

Баш зато! Цап паре, цап роба!

КРИСТУФЕК

Зар ја нисам частан човек?

ПФИСТЕРЕР

О томе сад није реч.

ВЕНУШ (дође).

Тако! Ево га иде! Стој! Никог не пуштам на-
поље! Накит се неће продавати!

ПФИСТЕРЕР

Са мојим стварима могу ја да радим шта ми
је воља.

ВЕНУШ

Не, док свираш у нашем триу.

Појава X

ЛИНК (уђе).

Дакле? Шта је? Шта хоће тај телезин?

ВЕНУШ

Хоће да купи брилијанте.

ПФИСТЕРЕР (показујући ку-
тију). Ево! Погледај! Часно сам нашао! Иза угао-
ног камена!

КРИСТУФЕК

Закључај врата, Венуш.

ЛИНК (*узме кутију*).

Гром и пакао! Пуне очи човеку! Па то су...

ПФИСТЕРЕР

Драгоцености! Сто шилинга даје Критуфек!

КРИСТУФЕК

Пазар је закључен! Доносим новац!

ЛИНК

Остав', не ваља! Ми свирамо на део! Осим тога ово је мој стан и о свему што се овде збива одлучујем ја.

КРИСТУФЕК

Ствар се нашла напољу.

ЛИНК

Ово овде вреди бар хиљаду шилинга.

ПФИСТЕРЕР

Све он боље зна! Критуфек, дајем за сто...

ЛИНК

Тркнућу ја часком преко до Соломона.

КРИСТУФЕК

Не! Чекај да још једном проценим! Шта су ти потребни јевреји? Па то не сме нико да зна! Ја ћу то да изведем нечујно, у поверењу.

ВЕНУШ

Линк! То је туђа својина!

ПФИСТЕРЕР

Сад више није.

ВЕНУШ

Видим ја да ћемо сви ми доспети у бајбокану.

КРИСТУФЕК

Којешта!

ЛИНК

Можда вреди и више од хиљаду. Идем ја Соломону.

КРИСТУФЕК

Само још пет минута! Донећу новац! А имам и алкохола код куће! Као капару! Колико флаша да донесем?

ПФИСТЕРЕР

Не питај! Помоћи ћу ти, хајдемо!

ПФИСТЕРЕР и КРИСТУФЕК (одлазе).

Појава XI

ЛИНК

Кутију ћу узети ја на чување! Предосећао сам ја да ће се данас још нешто догодити! Да, Венуш! Има још изненађења у животу!

ВЕНУШ

Ко је то могао да остави драгоцености иза нашег угаоног камена?

ЛИНК

Па прошле недеље је једној госпођи украден цео накит. Лопове су похватили, али је накита нестало. То је он! Кажем ти, Венуш, то нам је судбина послала.

ВЕНУШ

Не, не! Ја ни гроша од тога нећу узети!

ЛИНК

Па то су богати људи! Ни познати им се неће!

ВЕНУШ

Баш су богаташи у томе осетљиви. Па онда, где нам је ту морал, Линк?

ЛИНК

Поред чорбе од пасуља лако је бити моралан, Венуш. Крај драгоцености ствар се преокреће. Па, Боже драги, ми смо ипак само људи. Новац сам, као такав, то су трице, али ти има у њему нека моћ.

ВЕНУШ

Ако ти задржиш те драгоцености, ми од данас нисмо пристојни људи. То ти је тек ваљда јасно?

ЛИНК

Да! Мислиш ти, ваљда, да мене не гризе савест!?

ВЕНУШ

Онда носи то ђубре у полицију.

ЛИНК

То више није неопходно, кад већ имам грижу савести.

ВЕНУШ

Па добићемо награду за то што смо нашли.

ЛИНК

То ми је одвећ мало. Једући човек добија апетит! (*Показује блистање накита*).

ВЕНУШ

Шта се то створи од тебе, Франц? За цигло пола сата?

ЛИНК

Лопужа? Али можда накит и није прави? Онда ћу опет постати пристојан човек. Идем ја ипак преко до Соломона. (*Оде*).

ВЕНУШ

Да! Иди! (*Прави руком гест као да прогонни авети*). Иди! Дај нека те процене! Прави или лажан! Пристојан или пропао! Буди бар обазрив!

ЛИНК

Не брини! И ни речи Фаники! Ево Критуфека! Идем преко дворишта! (*Оде на споредна врата*).

ВЕНУШ (*одмахује забринуто главом*).

Појава XII

ПФИСТЕРЕР и КРИТУФЕК (*доносе котарицу вина*).

КРИТУФЕК

Дајте отвараче, и отварајте њушке!

ПФИСТЕРЕР

Ко је свршио неки посао, тај може и да се почасти мало. Наћи драгоцености, то није тако лако! Људи се годинама зноје, па не нађу ништа, а онда одједном... Треба за то глава...

ВЕНУШ

Да нећете свадбу да прослављате?

ПФИСТЕРЕР (узима флашу).

Да! Са овом дамицом! Има црвено трбушче и
њушкицу слађу од шећера! (Пије). Још једном!

КРИСТУФЕК

Где је Линк?

ВЕНУШ

Емиле, дођи себи! Шта ће рећи мамица Брандл,
ако започнете ту да лочете као свиње?

ПФИСТЕРЕР

Спаси Бог!

КРИСТУФЕК

Хеј ти, Венуш! Је ли Линк отишао?

ВЕНУШ

Отишао је Соломону.

КРИСТУФЕК

Јеси ли чуо, Емиле? Отишао је Соломону! Не
лочи толико!

ПФИСТЕРЕР

Цури тако слатко кроз гушу.

КРИСТУФЕК

Емиле, он има у цепу драгоцености, а отишао
је Соломону!

ПФИСТЕРЕР

Венуш! Ти нећеш да сучеш? Да си здраво!

ВЕНУШ

Не. Ни капи!

КРИСТУФЕК

Ствар ће се прочути — идем ја да потражимо
Линка!

ПФИСТЕРЕР

Кристуфек! Ти си добар човек!

КРИСТУФЕК

А Соломон ће да направи посао!

ПФИСТЕРЕР

Не! Ти! Све брилијанте које отсад будем на-
шао продајем теби! Живи и подај другоме да жи-
ви! Да си здраво!

КРИСТУФЕК

Шта ће бити ако Линк не дадне етуи? Или ако
је већ продао Соломону?

ПФИСТЕРЕР

Онда је он нитков!

КРИСТУФЕК

Шта ја имам од тога?

ПФИСТЕРЕР

Можеш да га пљунеш.

КРИСТУФЕК

То није никакав посао за мене.

ВЕНУШ (на прозору).

Ево Линка! Трчи! Све је издато!

КРИСТУФЕК

Ја ни о чем не знам.

ПФИСТЕРЕР (узме неколико флаша). Мени се ништа не може догодити. Док полиција дође, ја ћу већ у велико бити наљољан. Онда нисам способан за саслушање.

Појава XIII

ЛИНК (уђе).

Избаците напоље Кристуфека! Ја имам милион у џепу! Ако не и више!

КРИСТУФЕК

Исусе! Ти ниси ваљда продао, магарче!

ЛИНК

Само полако! Показао сам му само мали прстен. Само то прстенче вреди око хиљаду шилинга, рекао је он! Кад се све то лепо срачуна... просто ме несвест хвата!...

КРИСТУФЕК

Ако Соломон добије тај посао, ја тражим десет од сто за ћутање.

ЛИНК

Шта? Шта? Да Соломону дам? Нисам ваљда блесав!

КРИСТУФЕК

А ако је Соломон видео кутију?

ЛИНК

Ништа он није видео. (Пије). Само се не затрчавати. Тим се ваља наслађавати. Ово осећање! Милион! Просто не можеш да замислиш! Одједаред имаш ваздуха одакле год хоћеш! Сад ћете ви мене видети! Сад ће вама Линк да покаже! Да си здраво, Венуш!

ВЕНУШ

Ја не пијем!

ЛИНК

Шта? Шта? Ти нећеш да пијеш?

КРИСТУФЕК

Чашу, Емиле!

ЛИНК

Мени се срце превршило, Емиле! (*Дигне чашу, сентиментално*). Срећа је ушла у мој дом! А ти нећеш да пијеш! Нећеш да пијеш у моје здравље?

ПФИСТЕРЕР

Момент, момент! Ко ме је срећа дошла? У чије здравље треба да се пије? Теби се срце превршило од мојих брилијаната? (*Обори чашу*). Јеси ли их ти нашао? Муњак си ти нашао! Ти си хтео да носиш у полицију, ти, свињо једна!

КРИСТУФЕК

Венуш је то хтео.

ПФИСТЕРЕР

Па добро! Венуш је свиња! Али ти, Линк, ти немој да ми се ту издајеш за анђела среће! То није лепо! Ти си ми Фани преотео! (*Почиње да плаче*). Зато што је стан твој! Сад хоћеш и ово да ми узмеш! Пиј у моје здравље, ако си човек!

КРИСТУФЕК

Да! Да пијемо у његово здравље! Хајде, Венуш!

ВЕНУШ

Ја не пијем и не пијем!

ПФИСТЕРЕР

Ти, Венуш, нећеш да ми укажеш ту последњу част? Мени, твој пријатељу? Ако одмах не будеш тачно у моје здравље, треснућу те флашама по ђупи да ти зенице слете у слепо црево!

ЛИНК

Остав', не ваља! Да живи наш Емил, бисер уличних музиканата, наш драги пријатељ Емил, наш анђео среће, да живи!

СВИ

Живео! Живео! Живео!

ВЕНУШ

Додуше, сви ћемо доспети пред суд, али нећу да се издвајам! (Пије).

КРИСТУФЕК

Тако је и право! Празните чаше, срећни људи! Хајде, хајде мало музике!

ЛИНК (узме саксофон).

Децо! Што је живот леп! (Оде прозору, отвори га и виче). Госпа Кати! Сиђите доле! Има нешто!

ОСТАЛИ (узели инструменте и стали код врата).

КРИСТУФЕК (*тихо Линку*).

Ако треба још данас да уновчим драгоцености, мораш ми етуи сад дати.

ЛИНК

Сутра! Данас ми се врзу друге ствари по глави. (*Почне да прелудира на саксофону*). Ако Кати дође, онда туш!

ВЕНУШ

Стој! Ми смо сасвим заборавили на мамицу Брандл! Зашто да она није с нама?

ЛИНК

Зато што је отишла да купује за сутра. Пази сад!

ПФИСТЕРЕР

Мамица Брандл је добра за домаће ствари, а за уживање је боља Кати!

Појава XIV

КАТИ (*појави се на вратима*).

СВА ТРОЈИЦА (*свирају туш*).

ЛИНК (*онда пређе на фокстрот*).

КАТИ

Шта се то овде догађа? Вино? Одакле вам новац?

СВА ТРОЈИЦА (свирају и даље
опколивши Кати).

КАТИ (затвара уши).
Дајте ми што да пијем.

ЛИНК (прати је саксофоном
до стола).

КРИСТУФЕК (сипа, правећи ки-
село лице).

КАТИ (пије).

(П е с м а)

ЛИНК (остави саксофон и поч-
не да пева).

КАТИ
Боже, што је то лепо! (Седне).

ЛИНК (седне до ње, пева).

КАТИ (падне му тихо у на-
ручја).

ВЕНУШ (прекине свирку и
истресе чаше).

ПФИСТЕРЕР (за то време сви-
ра сам виолину).

ВЕНУШ (клати се по соби,
свирајући у трубу).

ЛИНК (узме опет саксофон
и свира).

ПФИСТЕРЕР (прекине свирку,
истресе чаше). Ја сам добар човек, мек као вуна!

ВЕНУШ

Емиле! Мени је једна нога испала много ду-
жа но друга. Погле, Емиле? Је ли то болест?

ПФИСТЕРЕР

Удри пиће! Онда ће се и друга издужити!

КРИСТУФЕК (дошуња се до
Линка). Није добро да драгоцености преко ноћи
остану овде у кући — дај ми етуи!

ЛИНК (дува у саксофон).

Сутра!

ВЕНУШ

Ја сам геније! Емиле! Ја још нисам потпуно
просвећен, али оно са електрицитетом је тачно.

ПФИСТЕРЕР

Ја — ја морам да упалим светлост! (*Пење се на столицу*). Лампа је пијана! Не могу да је уловим — лампу...

ВЕНУШ (*узме онет да свира*).

ЛИНК (*престане да свира, Катн*). Катинка!

КАТН

А шта желиш од мене?

ЛИНК

Потраживање!

КАТН

А она друга?

ЛИНК

Ко? Не знам ја ни за једну! (*Љуби Катинку. Почну да играју*). Свирај, Емиле! Играм са својом невестом!

Појава XV

ФАНИ (*дође са улице*).

Каква су то посла?

ПФИСТЕРЕР

Заиграј и ти, мамице Брандл, нека је све весело!

ФАНИ

Јесте ли ви пошашавели? Одакле вам вино?

ВЕНУШ

Погле, мамице Брандл, ја умам да летим! Е-
лектрицитет! (Скочи и тресне о под). Ох!

ФАНИ

А ви, госпођо сусетко? И ви сте овде? Фино,
нема шта! Здраво фино!

КАТИ

Ну, Франц, одговори јој!

ЛИНК

Мало смо весели! (Оде према њој претећи).
Ил' биће, не смемо?

ФАНИ

Ту се нешто догодило! Видим по теби! Ти...

КАТИ

Та реци јој, Франц!

ФАНИ

Одакле вам новац?

ЛИНК

Наследили смо ... црк'о ђаво ... је л' се теби
то не дешава?

ФАНИ

Ти си се наждрљекао! Марш у кревет! А и ви други! А ви, господине Кристуфек, немате шта код нас да пазарите, сем ако нећете да узмете ове дроњке! Госпођо сусетко, опростите, али ја морам овде да распремим. Гледајте да се чистите!

КАТИ

И ти допушташ да се тако са мношћу поступа?

ЛИНК

Госпођице Брандл!

ФАНИ (*уплаши се*).

Шта?

ЛИНК

Јесте ли ви моја домаћица или нисте? Јесам ли ја овде господар или нисам? Отпуштени сте! Можете ићи!

ВЕНУШ

Сви смо ми генији, мамице, не обраћај на то пажњу, било па и није!

ПФИСТЕРЕР

Прикривати флаше с ракијом, то нема више!

ФАНИ (пљуне).

Пфуј! Аратос вас! (Бацн корпу пуну куповина и оде).

Појава XVI

ПФИСТЕРЕР

Мамице Брандл! Остани! Морам да говорим с тобом! Отишла! Увредила се!

КРИСТУФЕК

Сад би било време, Линк! Оно с кутијом!

ЛИНК

Сутра!

КРИСТУФЕК

Морамо то још ноћас да изнесемо из куће.

ЛИНК

Један тренутак! (Отрчи до врата од суседне собе, послушне, онда отрчи по врата од улице, погледа кроз њих, врати се). Отишла је! Вероватно ће спавати код сусетке.

КАТИ

Она није била срећа за тебе, Франц!

ЛИНК

Делимично. (Узме да пије).

ПФИСТЕРЕР (тетура се пут Венуша, почне да свира). Хајде, Венуш, да је испратимо, мамицу Брандл!

ВЕНУШ (подиже се, остане седећи на поду). А моје гудало? Где ми је гудало?

КРИСТУФЕК (да му трубу).

ВЕНУШ (упиње се узалуд да погоди дувало. Онда с муком устаје).

КРИСТУФЕК (Линку).

Но? Шта би?

ЛИНК

Данас јок! Сутра!

ВЕНУШ (најзад погодио да метне трубу у уста. Са Пфистерером у дуету свира тихо и изиђу кроз врата која му је Венуш створио ногом. Напољу на улици свирају неку стрцану сентименталну, нешто као „Трубач из Секингена“).

КРИСТУФЕК (скочи до врата, закључа их). Проклета багра! Натовариће нам полицију на врат! Елем, дај брзо па да идем!

ЛИНК

Данас јок. (*Кристуфеку, бесно*). Губи се!

КРИСТУФЕК

Но, но, но! (*Иде*). Сутра ћу зором доћи!

КАТИ

Какве то тајне имате?

ЛИНК (*закључа врата, навуче завесе*). Ходи, Кати! Показаћу ти нешто!

КАТИ (*приђе му*).

Да?!

ЛИНК (*извади из џепа кутију, отвори је*).

КАТИ (*припије се уз њега, узвикне хистерично*). Францл! (*Подићу је жмарци*). Како то блиста!

ЛИНК (*тихо*).

Вреди милион! Данас ћеш остати код мене!

КАТИ (*прошапће*).

Да!

(*Напољу још траје дуо*).

З А В Е С А

Други чин

(Иста соба. Кроз прозор улази јутарње сунце. У соби потпун неред. Саксије са прозора пообаране. Једна завеса откинута. Винске флаше по столу и поду).

Појава I

ВЕНУШ — ПФИСТЕРЕР — ЛИНК (леже један на столу, други за столом).

ВЕНУШ (пробуди се први, осврће се). Страшно! (С муком се исправља). Где ми је постеља? Мамице Брандл! Добра мамице Брандл! (Иде вратима десно, куца). Мамице Брандл! Ах, сиротица! Јадна, напуштена душо! (Покушава да пробуди Пфистерера, дрмајући га). Емиле! Хеј! Устај! Линк! (Отвори прозор, најежи се). Устајте, устајте, проклети зулукафери! Доста је било ркања! Доста винчине! Доста лумповања! Устајте! Доста је било лумповања и варанције! Ах, сирота душица!

ЛИНК (полако се пробуди).
Шта? Шта је? Шта је?

ВЕНУШ
Дан је.

ЛИНК
Како то? Зашто? Зашто нисам у својој постели?

ВЕНУШ
Зато што си се наљољао као мајка!

ЛИНК
Како ти то изгледаш, Венуш? Шта се то управо догодило? Лице ти накарадно пијано. А мени је лобања као какав празан казан! О! О!

ВЕНУШ
То је отуд! Да! То је отуд!

ЛИНК
Откуд?

ВЕНУШ
Из зла се само зло рађа.

ЛИНК
Где ту има зла! Све што се догађа, догађа се невино! Човек је скроз и скроз невино биће.

(Донесе четку, скине капут, стави га преко столице и четка га). Кажем ти, Венуш, догађаји последње ноћи — у колико могу да их се сетим...

ВЕНУШ

Боље немој да се сећаш!

ЛИНК

Зар је било тако страшно? Па шта сам то управо радио целу ту ноћ? (Изиђе, остави отворена врата, чује се како се с буком умива).

ВЕНУШ

У десет си најурио мамицу Брандл! У дванаест отпратио кући Шимзерку, па си остао код ње до три сата. Онда смо наставили да пијанчимо. Брука и срамота шта смо радили! (Свлачи капут, ставља га преко столице).

ЛИНК

Уа! Ала је хладна вода! У-у-у-а!

ВЕНУШ (иде у споредну собу).

Ђаво да носи Кристуфека са његовим алкохолем!

ЛИНК (долази из кујне бришући лице). Увек је све другојаче, но што то човек замишља. Венуш! Ја патим од тога што ми је све пролазно кратко.

ВЕНУШ (у кујни).

Уа! Уа! Ово прија после пожара! Да живи ватрогасни завод! (Чује се како испира грло).

ЛИНК (јурне одједном до свог капута, завуче руку у џеп). Госпoде Боже! Вeнуш!

ВЕНУШ

Шта ти је?

ЛИНК

Ништа! Ту су!

ВЕНУШ

Ко? Шта?

ЛИНК

Драгоцености! Целу боговетну ноћ сам их вукао у џепу. Могло се догодити као од шале да их поједе помрчина.

ВЕНУШ (дође, бришући лице).
Боље би било за нас!

ЛИНК

Ти говориш тако, као да се наш положај катастрофално погоршао тиме што смо нашли милион.

ВЕНУШ

И јесте! (Узме четку и четка капут). Зар сам ја икад сам четкао себи капут? Досад је то

радила мамица Брандл. Богатство није за сиротињу, она на тај начин буде још сиромашнија.

ЛИНК

Кад се накит уситни, свак ће добити соба-рицу.

ВЕНУШ

То би опет било одвећ! Ја сам стар човек. Ето ти одмах примера. Богати људи или имају одвећ, или имају премало. И онда уопште: богатство ти је као дијамант, треба њим умети руковати. Богаташи су то научили.

ЛИНК

И ја сам из боље куће. Мој дед је једном био веома имућан, док сам ја још био мали. Колико смо то флаша искапили? (Броји).

ВЕНУШ

Двадесет и једну! (Склања флаше). То су топови сатанини. (Пфистереру). Хеј! Диж се! Да се успреми!

ПФИСТЕРЕР (пробуди се, стење). Мамице Брандл! Кафу!

ВЕНУШ

Јест, мамице Брандл! Можеш до сутра да је вичеш!

ПФИСТЕРЕР

Мамице Брандл! Ти имаш свакако нешто против болова у коси?

ВЕНУШ

Сад Бог да прости добре домаће лекове!

ПФИСТЕРЕР

О! Псећи се осећам! Зло ми је, да не може бити горе.

ВЕНУШ

Па да видиш, и заслужио си! Ти, срећни налазачу! Што забадаш нос иза сваког угаоног камена?

ПФИСТЕРЕР

Где је мамица Брандл? Где је Фани?

ЛИНК

Ево њене котарице са куповинама! Треснула их је о под као фурија!

ВЕНУШ *(диже котарицу)*.

Суве шљиве ми је донела! Зна она колико их волим! За мене је донела суве шљиве, анђеоска душа!

ЛИНК

Анђеоска душа? Фурија је била!

ПФИСТЕРЕР (у одласку).

Тако и јесте! Фурија! Да закључава рум! Да ме остави да сушим зубе!

ВЕНУШ

Много је она за нас учинила, мамица Брандл! Зиме, кад ништа не бисмо зарађивали, она је шила.

ЛИНК

Наша зимска помоћ! Госпођица Брандл!

ВЕНУШ

Ти си незахвалан! Морам да распитам куд је отишла. Она свакако чека само на једну лепу реч. (Оде).

ЛИНК (виче за њим).

Реци јој нека остане тамо куд је ветар одувао. Мени та фурија више не треба. (Извади свежањ нота, прелистава, онда извуче чело из ормана, штимује га).

Појава II

КРИСТУФЕК (уђе).

Добро јутро желим!

ЛИНК

О, 'бројтро!

КРИСТУФЕК

Дакле? Како стоји са драгоценостима? Данас се ствари морају да теслиме, Линк.

ЛИНК

Морају?

КРИСТУФЕК

Па не можеш их натакарити на врат па се шетати с њима уоколо? Буди разуман, Линк! Дај ми стуи!

ЛИНК

Не! То ће још мало да поседи код мене. *(Куцка о цеп на прсима)*. Овде! Можда се уопште неће продавати.

КРИСТУФЕК

Тако? Ну, ту се и ја ваљда нешто питам!

ЛИНК *(нагло се окрене)*.

Шта?

КРИСТУФЕК

Па јатак сам вам!

ЛИНК

И онда?

КРИСТУФЕК

Ја знам шта више и одакле је накит. Искамчио сам од полиције тачну листу.

ЛИНК

Био си у полицији?

КРИСТУФЕК

Још јутрос. Накит је лева рука десни џеп...

ЛИНК

Шта?

КРИСТУФЕК

Лева рука десни џеп. Зар не разумеш? Прикривене крадене ствари... Здипанција!

ЛИНК

Тако! Зар си био у полицији?

КРИСТУФЕК

Не труди се, Франц! Накит има да се теслими, или ћу ти ја забиберити.

ЛИНК (иде к њему).

Тако? Забиберићеш ми?

КРИСТУФЕК

Да, Франц! Ако уситниш накит без мене, подлићу ти воду!

ЛИНК

Колико ми времена остављаш на расположењу?

КРИСТУФЕК

До вечерас. Буди разуман, Франц! Ја ћу вам ујдурисати ствар. Нисам ја ајкула. Узећу пет-

наест процената, нећу више. Још вечерас ће вам
цепови бити пуни пара.

ЛИНК

Колико?

КРИСТУФЕК

То са милионом, то је идиотизам. Ствари се
морају прво проценити. Али по десет хиљада на
сваког, то ти могу још овог часа да гарантујем.
Овде је и капара.

ЛИНК

А шта ћеш учинити ако ја кутију однесем у
полицију?

КРИСТУФЕК (смешка се).

Иди, молим те! Ти то нећеш учинити.

ЛИНК

Не реци двапут! Ти и не слутиш шта све у ме-
ни спава. Можда чак и поштен човек.

КРИСТУФЕК

Којешта! Довољно ми је гаранција твој здрав
разум.

ЛИНК

Дођи опет вечерас! (Потоне у мисли).

КРИСТУФЕК

Хоћеш још мало да задржиш накит? Ну, да. Разумем већ. К'о велиш: док не узмем за њих одређену суму, дотле могу да замишљах што ми је драго. Глава ти је вазда била пуна бубица. Него вечерас мораш бити разуман, Франц. Па ми смо увек били добри суседи, зар не?

ВЕНУШ (са кантицом за млеко). А овај буди Бог с нама опет овде? Да купује сироте душе!

КРИСТУФЕК

Неће да узме капару. Доћи ћу по накит вечерас! Сервус! (Оде).

Појава III

ВЕНУШ (виче за њим).

Стој! То сервус одмах да сте узели натраг, господине Кристуфек. Сервус! Од човека који скрива лопове! Далеко смо дотерали! Нисам је нашао код куће.

ЛИНК

Не интересује ме.

ВЕНУШ

Кантицу за млеко ставила је иза врата. Данас морамо сами да правимо кафу. (Полази шпархерду).

ЛИНК

Па спремићемо некако ваљда.

ВЕНУШ

Онда, молим! Заложу ватру. И стави млеко. Ја ћу самлети кафу. *(Донесе стари велики кућни млин за кафу и кутију с кафом).*

ЛИНК *(цепка за потпалу).*

Показаћемо већ женама да се може и без њих. Мушко је самостално.

ВЕНУШ

А колико се зрна кафе узима за три лица?

ЛИНК

Па тако, пола киле, мислим.

ВЕНУШ

Да није то премного?

ЛИНК

Шеснаест дека за свакога? Она купује кобасице увек по двадесет дека на главу.

ВЕНУШ

Слушај! Али пола киле кафе не може да стане у воденицу.

ЛИНК

Онда мељи у двапут. Кад би само знао како се потпаљује шпорет.

ВЕНУШ (*наспе кафу у воденицу, почне да меље*). Прво узмеш хартије, онда метнеш на њу цепке, па онда дрва.

ЛИНК (*почне да потпаљује*).
Уствари су збиља сувишне те жене.

ВЕНУШ

А што си се онда већ и са другом петљао?

ЛИНК

Да ону прву скинем с врата.

ВЕНУШ

Ну, а шта си при том добио? Другу! Није требало да петљамо са Кристуфеком! Да он није донео вино...

ЛИНК

Кристуфек је једини коме можемо да теслимимо накит, а да се ништа не нађуши.

ВЕНУШ

Да теслимимо! И то су ми изрази! Чак си научио и шатровачки језик.

ЛИНК

Небо му сиње! Ватра неће да гори!

ВЕНУШ

Бојим се да ће кафа бити здраво црна, ако метнемо пола киле кафе.

ЛИНК

Па дође ваљда и вода уз то?

ВЕНУШ

Вода? Не! Млеко!

ЛИНК

Прво се скува у води!

ВЕНУШ

Нашто? Па вода је већ у млеку.

ЛИНК

Ти мислиш, дакле, да се млевена кафа директно ставља у млеко?

ВЕНУШ

Наравно! А него где?

ЛИНК

А вала, по мени ... Да пробамо! Где је шерпа?

ВЕНУШ

Ето је на ватри.

ЛИНК

Небо жарко! Сад је глазура отишла врагу! Сасвим је испрскала! Јао! Врело! *(Баци чинију)*.

ВЕНУШ

Узми порцију за супу.

ЛИНК *(сипа млеко у једну чинију и ставља на ватру)*. Тако! Сад је млеко сипано.

ВЕНУШ

Пази да не покипи!

ЛИНК

Да, да! Погледај ти само да будеш готов са млевењем! *(Запали у шпорету)*.

ВЕНУШ

Морамо да се побринемо и за ручак.

ЛИНК

За то има времена.

ВЕНУШ

Није то посао за генија.

Појава IV

ПФИСТЕРЕР *(дође, чешљајући косу)*. Зар данас нема пробе?

ЛИНК

Доцније!

ПФИСТЕРЕР

Морамо да спремимо нов шлагер.

ЛИНК

Не мислиш ваљда да ћемо и сад поћи по улицама да свирамо?

ПФИСТЕРЕР

А да куда ћемо? У концертну дворану?

ЛИНК

Правићемо турнеју! Берлин—Париз! Уметнички трио! — „Ексцелзиор“ или „Феникс“! Свираћемо по најфинијим локалима! Остави ти то само мени!

ВЕНУШ

Припази да млеко не покипи. Мораш мало и да промешаш!

ЛИНК *(приђе млеку, меша)*.

Ми сва тројица имамо забога нагон за нечим вишим.

ПФИСТЕРЕР (принио орману,
извадио флашу с румом).

ВЕНУШ

Емил га нема! Он је задовољан кад се дочепа
ракије.

ЛИНК (приђе му и одузме
флашу). Ти ћеш морати уопште да се одвикнеш
од тог шљемања рума.

ПФИСТЕРЕР (с пребацивањем).
Франц? Зар ми и флашу одузимаш?

ЛИНК (затвара флашу у фи-
јоку).

ПФИСТЕРЕР

Као што видиш, за мене се ништа није изменило
тим што је мамица Брандл избачена. Само то што
ти не закључаваш флашу у орман него у фијоку.

ЛИНК

Видиш, Емиле! Ти си најбоља прва виолина
коју знам. Ти си бољи од Паганинија. Само ти
нису дали да се прогураш.

ПФИСТЕРЕР

Тачно!

ЛИНК

А зашто ти нису дали да се прогураш? Зато
што ниси имао новаца за рекламу. Сад новац имамо.

ВЕНУШ *(пришао шпорету, сасуо кафу у млеко).*

ЛИНК

Одсад ћемо свирати претежно американске шлагере..

ПФИСТЕРЕР

То не можемо! Имају превише ситних нота и превише крстова и беова.

ВЕНУШ *(крај ватре).*

Чини ми се да ми ни кафу не можемо скувати. Ово се канда направило пире.

ПФИСТЕРЕР *(приђе).*

Да! Мало је и одвећ густо! То се не може пити!

ЛИНК

Може се у најбољу руку кусати.

ПФИСТЕРЕР

Мањ да разблажимо румом?

ЛИНК *(донесе флашу с румом).* Да пробамо и то.

ВЕНУШ

Рум и млеко? То није укусна мешавина.

ЛИНК (успе рума).

Па не можемо сад да будемо пробирачи, кад први пут кувамо кафу сами.

ПФИСТЕРЕР

Превећ је густо. Мораш да сипаш више.

ЛИНК

Још више? Онда ћемо да шљемамо сам рум!

ПФИСТЕРЕР

Ја сам то од прве хтео.

ЛИНК (сипа кафу, проба, за-
кашље се). Јаој, што је гадно!

Појава V

ФАНИ (уђе, застане на вра-
тима). 'Бројтро!

ЛИНК (устане, погледа је
бесно).

ФАНИ

Дошла сам за своје ствари.

ЛИНК (оде).

ВЕНУШ

Добро јутро, Фани!

ФАНИ

Помаже Бог, Венуш! Чула сам да си био код мене.

ВЕНУШ

Да. (Оде до ормана, извади флашу с румом, да је Пфистереру). Ево ти! Иди!

ФАНИ

Ко је разбио орман?

ПФИСТЕРЕР

Ја, мамице Брандл! Није било кључа.

ФАНИ

Но, шта ме се то сад тиче! Ево кључа!

ПФИСТЕРЕР (остави флашу у орман, затвори га, врати јој кључ). Ево ти, мамице Брандл! И ако би хтела опет да останеш!

ФАНИ

Не, не! Свршено је! Вас двојица сте били кукавице! Ни једном речи се нисте за мене zaloжили.

ПФИСТЕРЕР

Венуш ће ти све објаснити. (Оде).

Појава VI

ВЕНУШ

Млекација ми је рекао да си горе код Шоберове.

ФАНИ

Да, тамо за овај мах станујем.

ВЕНУШ

Зар ипак не би хтела да нам се вратиш, мамице Брандл?

ФАНИ

Ти си видео како је он поступао са мном. Чак ме није ни поздравио.

ВЕНУШ

Јер је осећао да је крив.

ФАНИ

Ах, тако! Зато што је осећао да је крив, зато је поступао са мном као са неком — као са неком — не могу да кажем каквом.

ВЕНУШ

Половину онога што људи једно другоме чине, чине зато што се стиде онога што су им већ учинили! То су ти природни закони, мамице Брандл! Човек ти је тако наопако склепан!

ФАНИ

Зашто си оно долазио до Шоберове? Шта си хтео од мене?

ВЕНУШ

Хтео сам да ти се захвалим за суве шљиве. Нисам их заслужио!

ФАНИ

Како то ту изгледа! Све испретурано! Него шта се то мене тиче!

ВЕНУШ

Ја сам већ покушао да мало направим реда! Пробали смо и каву да скувамо!

ФАНИ (*погледа у лонац*).

Мајко Марија! Па колико сте то кафе узели?

ВЕНУШ

Отприлике по киле. Линк је тврдио да ти увек купујеш по киле кобасица за нас тројицу.

ФАНИ

Ну! По мени, вала' ... Ништа ме се не тиче! Ја сам и онако најурена. А вас двојица сте ми још отсвирали испраћајни марш.

ВЕНУШ

Били смо сасвим изгубили памет! Не могу ти те тек тако објаснити. Лупио нас је по глави један грозан срећан случај.

ФАНИ

Знам већ! Цркао ђаво, па сте наследили. (Дуже једну оборену саксију). Лепе моје пелагоније! И овај свињац! Ради тога сам се четири године патила.

ВЕНУШ

Кад си ти отишла, онда се тек осуло! И ја сам деверисао! Стидим се до дна душе.

ФАНИ

Од кога вам новац за вино? (Уређује).

ВЕНУШ

Од Кристуфека.

ФАНИ

Кристуфек ништа не даје цабе.

ВЕНУШ

Имамо ми с њим неку трговину, баш због тог грозног несрећног случаја. Али ти ништа поближе о томе не могу рећи! Ствар је тајна.

ФАНИ

Ну, онда је само чувај за себе. Кад је требало да се гладује и да се чисти, онда сам била добра. Знате ли шта сте вас тројица?

ВЕНУШ

Знамо, али ти само кажи шта ти је на срцу, мамице Брандл! Ми смо се понашали према теби горе него пси. Али ти обећавам да ће се опет све поправити.

ФАНИ

Било и битисало. Више се не закрпи.

ВЕНУШ

Само ми ти остави времена! Мамице Брандл! Нема те висине на коју би се он успео, а да га ја не дочепам за ноге и свучем доле.

ФАНИ

Од оне горе?

ВЕНУШ

То ми је најмања брига!

ФАНИ

А мени највећа. *(Спрема по соби).*

ВЕНУШ

Све то не би дошло до експлозије, да нису наступиле друге околности. Цео се наш живот одједном изменио.

ФАНИ

Онда ту нема више места за мене! Реци му само да још морам да говорим с њим. Само неколико минута.

ВЕНУШ

Зар не можеш мени да кажеш па да ја говорим с њим?

ФАНИ

Не, то му само ја могу рећи, Венуш. Само њему у четири ока! (Оде).

ВЕНУШ (гледа за њом не разумевајући, онда иде столу, одмахује главом, потом штимује виолину).

Појава VII

ЛИНК (дође).

Је ли отишла?

ВЕНУШ

Пакује своје ствари! А хоће и да говори с тобом.

ЛИНК

Не могу, Венуш! Не, не могу! То нема, забога, никаквог смисла!

ВЕНУШ

Кукавицо!

ЛИНК (узме саксофон, прелудира). Видиш, Венуш! Ја сам човек префињених осећања. Ако стане ту преда мном и узме да ми пребацује, кадар сам да је опаучим...

ВЕНУШ (узме инструмент и почиње да свира, веома нежно). Ако то учиниш, треснућу те виолином по потиљку да ти нос прсне на пет-шест места!

ВЕНУШ и ЛИНК (свирају опет у најжовијалној хармонији).

Појава VIII

ПФИСТЕРЕР (дође, узме виолину и упадне у дуо). Но? Шта је то било са мамицом Брандл?

ВЕНУШ

Хоће да говори с њим, али он неће, свиња! (Кроз собу се разлеже отрцани слатко чежњиви комад).

ПФИСТЕРЕР

Он заслужује мацке, и то на туце!

ВЕНУШ

Треба већ једном да ти се каже, да си ти битанга! Балавандер!

ПФИСТЕРЕР

Последња лопужа!

ЛИНК (баш у то свира неки
сладак мотив).

(Пауза)

ВЕНУШ

Са музиком ти је у Бечу као са електриците-
том, само обрнуто. Људи је ту носе у себи, па је сви-
рају, дудучу, певају и засипају њом природу док
се ова не препуни музиком па се све растапа као
путер на врућини! Срећа, несрећа, па и све могући
баналности; све се то растопи у музику! (Сви
рају, на лицима им занос као код свете службе).

ФАНИ (уђе, слушајући један
тренутак музику).

ВЕНУШ и ПФИСТЕРЕР (оставе инстру-
менте, оду).

Појава IX

ЛИНК (устане).

Ја сам јуче био мало груб према теби, Фани!
Молио бих те да се не срдиш!

ФАНИ

То је најмање.

ЛИНК

Био сам љут, па ето.

ФАНИ

Па ти си такав увек.

ЛИНК

Таква ми је, ето, крв.

ФАНИ

Па сад!

ЛИНК

А пре, а после, то би се ипак тако свршило, јер ја сам ти човек на којег се не можеш ослонити, ветропир, пропалица.

ФАНИ

Не прави се горим но што си.

ЛИНК

Ти си се већ за то постарала.

ФАНИ

Ништа рђаво нисам рекла иза твојих леђа.

ЛИНК

Ниси! Али си ми рекла у лице! И то у најинтимнијим тренуцима. Него, оставимо то. Волео бих да се као пријатељи растанемо.

ФАНИ

И ја! Само имам још нешто да ти кажем.

ЛИНК

Шта вреди причање, Фани! Тако је како је!
Нећеш ваљда да те лажем!

ФАНИ

Пре је било друкчије између нас.

ЛИНК

А сад је, ето, овако.

ФАНИ

Видећеш већ какав си лов направио са оном
горе.

ЛИНК

Није то због ње.

ФАНИ

А него због чега?

ЛИНК

Ухватио ме је страх од тебе. Ето ти да знаш.
Ухватио ме је страх.

ФАНИ

Па ништа ти нисам учинила.

ЛИНК

Е, то је баш оно. Оне најмекше — ти додуже ниси била таква — оне су најопасније. Оне прогутају човека и неодрана и неошурена.

ФАНИ

Признајеш да хоћеш да ме се отресеш.

ЛИНК

Признај прво ти да си хтела да ме упецаш.

ФАНИ

Да, признајем, хтела сам!

ЛИНК

Ето, видиш! Хтела си да ме упецаш зато што стан припада мени! И зато што ти стан треба.

ФАНИ

Селиш се горе код удовице?

ЛИНК

Ну! То већ не!

ФАНИ

Па куда ћеш онда?

ЛИНК

У скитњу! У слободан свет! Са једним уметничким триом!

ФАНИ

Ти увек само на себе мислиш!

ЛИНК

Наравно! Јер сам егоист! Довољно пута си ми то казала! (Меко). Видиш, Фани, ја друкчије не могу! Није то због Кати, него су то моји идеали! Разумеш? (Узме да свира неку чежњиву мелодију).

ФАНИ (ћутке слуша).

ЛИНК

Да! Идеала ја имам. А човек мора да живи за своје идеале!

ФАНИ

Какви су теби све изговори потребни да би извео један нитковлук!

ЛИНК

Молим лепо! Нитков сам! Молим, нека буде, како је госпођи по вољи. (Опет нежно). Видиш, Фани, — ако то може да те умири, — ја нисам срећан човек! (Пева).

Ао, врео нож

у груди ми заривен

потсеца у корену радост моју.

Можда ће сад бити од мене срећан човек. Сад кад имам средстава да се уметнички развијем.

ФАНИ

Тако? Имаш средстава? А одакле?

ЛИНК

О томе сад не могу да говорим! Али ме не задржавај, Фани! Чућеш доцније о мени! Схвати, за бога! Јер ко сам ја до сада био? Нико и ништа! Стидео сам се просто пред тобом.

ФАНИ

Тако? То је био разлог?

ЛИНК

Да! Ако хоћеш да знаш, само сам зато и започео са оном горе, да бих осетио да сам и ја неко.

ФАНИ

За то ти није била потребна та тамо! Да си овако са мнош раније говорио, ја бих ти то већ одавно рекла.

ЛИНК

Шта?

ФАНИ

Да ниси нико и ништа!

ЛИНК

Но! Још нешто! (Узме тихо да свира неку меланхоличну танго мелодију).

ФАНИ

Франц! Ја имам дете од тебе!

ЛИНК (*прекине, блене у Фани*).

Та није!

ФАНИ

Већ могу да га чујем.

ЛИНК

Е, то је лепо изненађење!

ФАНИ

Зар се не радујеш?

ЛИНК

Којешта! Па то човека мора да радује! Дете, разуме се, признајем! Има од њега да буде човек. Ни у чем неће оскудевати!

ФАНИ

Треба ли дакле да останем?

ЛИНК

Да! (*Одједном дивље*). Али ја идем! Разумеш? Ја идем! (*Нежније*). Дете неће имати на шта да се потужи. Али међу нама — Фани, ти то и сама осећаш — не иде више овако.

ФАНИ

Онда знам довољно! Нећу ти више досађивати! (Пође).

ЛИНК

Фани! Причекај, забога! Ти ме опет не разумеш!

ФАНИ (на вратима).

О! Разумем те врло добро! Ти ниси човек за дом! Ти хоћеш своју слободу! Преварила сам се, па то! А што си ми данас пребацио за стан — да! Хтела сам да га имам, јер сам хтела да имам дете!

ЛИНК

Ах, тако! Ти си га хотимице добила! Ах, тако је дакле то! Ти си иза мојих леђа приуготовљавала за себе породични живот? Са мнош?

ФАНИ

Па ја нисам од оних што пристају за улицу. (Оде).

Појава Х

ЛИНК (виче за њом).

То знам! Твој је идеал кров над главом! А мој је уметност! Наши путеви не иду заједно!

ВЕНУШ (слуша).

ЛИНК

Сад дивно изгледам, Венуш!

ВЕНУШ

Све сам чуо. Ти мораш да је узмеш.

ЛИНК

Шта значи: морам? Ја морам? Зато што ме је против моје воље начинила татом? Да морам? О, не!

ВЕНУШ

Кад си прошлог месеца био болестан она ти је донела шницлу од свог новца који је с муком стекла перући туђе рубље! Никакву плату нема, ждере се и једи, ради као роб, шта хоћеш још, бољу жену не можеш наћи! Шта имаш од оне друге? Само љубав? *(Узме тихо и нежно да једе своје шљиве).*

ЛИНК

Реци, богати, Венуш, зашто се ти управо толико заузимаш за Фани?

ВЕНУШ *(погледавши га прекорно).* Донела ми је суве шљиве!

Појава XI

ПФИСТЕРЕР *(уђе).*

Шта је било са мамицом Брандл?

ВЕНУШ

Добијамо фамилију! Фани има од њега дете!

ЛИНК (*извадио мали дрвени ксфер из ормана и почиње да пакује*).

ПФИСТЕРЕР

Не трућај којешта!

ВЕНУШ

Ама кад ти кажем! Добиће дете!

ПФИСТЕРЕР

Па, то није могуће!

ЛИНК (*пође к њему наругушен*). Шта није могућно? Шта?

ПФИСТЕРЕР

Па то да њено дете има таквог оца! Хоће л' бити дечко или девојчица?

ВЕНУШ

То још није утврђено! Можда ће бити близанци! Од сваке сорте по једно!

ПФИСТЕРЕР (*тихо триумфујући*). Венуш!

ВЕНУШ

Но?

ПФИСТЕРЕР

Радујеш ли се? (Ухвати га за рамена). Радујеш ли се? Стара битанго! (Дрмуса га).

ВЕНУШ

Наравно да се радујем, стари улични врапче! (Дрмуса га као какав џак).

ПФИСТЕРЕР

Играо бих! Играо бих! Стари трбоњо!

ВЕНУШ

И ја, стари пилићару!

ПФИСТЕРЕР

Дете! Живо дете у кући!

ВЕНУШ

А мамица Брандл се стара о свему!

ЛИНК

Остав', не ваља! Шта се вас тиче што ја добијам дете? Ви као да сте пошашавели од радости?

ВЕНУШ

Па неко се ваљда мора радовати?

ЛИНК

То ви оставите мени, јесте ли разумели?

ПФИСТЕРЕР

Да нећеш, биће, да нам то забраниш?

ЛИНК

Разуме се! Хоћете ли да ме дражите? Хоћете ли сви на мене да кидишете?

ПФИСТЕРЕР

Хоћеш да нам забраниш да се радујемо због твог детета? Ти, човек коме припада трећина драгоцености које сам ја поштено нашао? ... Сместа да си ми дао етуи!

ВЕНУШ

Немој одмах тако жустро, Емиле!

ПФИСТЕРЕР

Дај овамо накит!

ЛИНК

Није потребно двапут да кажеш!

ВЕНУШ

Видиш ли, Франц! Ти се детету не радујеш, па лепо! Ми му се радујемо! Сиротиња мора да се удружује и подржава! Сам човек неће изићи на крај са живогот. Од тебе је дете, од нас радост ради детета, од Фани оно остало. Могли бисмо тако мирно да живимо!

ПФИСТЕРЕР

Он то уопште неће! Њему стално треба да се љути! Овамо кутију, кажем! Вечерас ћу је уновчити!

ВЕНУШ

Накит се неће уновчити никад ни до века. Ама све је то за густирање. Ви мислите да сте богати, а можда доиста и јесте. Сукали смо баш као милионери! А њему је и удовица пала шака! А што још онда да се уновчава накит?

ЛИНК (баци Пфистереру кутију). Ето вам те трице! Чините с тим што вам је воља! Ја ћу се обесити!

ВЕНУШ

Е, то не иде! Једини, који триу није потребан, то сам ја.

ПФИСТЕРЕР (стрпао кутију у џеп). Тако! А да се радујем детету, то ми ти не можеш забранити! Егоисто!

Појава XII

КАТИ (уђе).

Добро јутро!

ВЕНУШ и ПФИСТЕРЕР (не одговоре на поздрав и ћутке се разиђу).

КАТИ

Шта је овим овновима?

ЛИНК

Шта знам ја! (Гледао бесно за њима).

Паразити!

КАТИ (приђе му).

Не љути се! (Загрли га). Ја се на то и не осврћем. Они су увек били против мене! Они су, забога, у Брандл-партији!

ЛИНК

Иди, знаш, остави ме самог!

КАТИ

Шта ти је? Зар ниси ноћас био срећан са мном?

ЛИНК

Да, да! Али сад ме остави! Непрестано цилемиле не марим!

КАТИ

Тако! Наједанпут! Је л' те опет спетљала? Ти се тако лако хваташ на удицу, Франц.

ЛИНК

Разуме се! Ти бар то знаш!

КАТИ

Да! Не поричем! Била сам те узела на око!
Увек сам била слаба према уметницима! А твоја
генијалност ме просто дражила.

ЛИНК

Ето ти! Једна се окомљује на мој стан, друга
на моју генијалност, а ја сам трице!

КАТИ

Је ли свршено са Брандловом или није?

ЛИНК

Ако подуже будеш говорила, онда не!

КАТИ

Слушај, Франц! Не буди глуп! Па ти имаш на-
кит! Ако га Крестуфек прода, ништа се неће про-
зукати! Онда ти је свет отворен! Поћи ћу с тобом
куд ти хоћеш!

ЛИНК

Сутра ћемо још говорити о томе.

КАТИ

Не! Дођи к мени горе. Скуваћу ти нешто фино.

ЛИНК

Немам апетита!

КАТИ

Па мораш нешто да једеш! Дођи свакако!

ЛИНК

Да, да!

КАТИ

Мораш мало и да спаваш! На софи!

ЛИНК *(само што није плануо).*

Да, да!

КАТИ

Или где ти хоћеш! Теби се, знаш, ништа не може одбити! Ти! *(Пољуби га, пође, на вратима се похотљиво насмеје).* Ти си баш онако, мушко, па то! *(Истрчи напоље на сунце).*

ЛИНК *(ухвати се бесно за ко-се, одјури потом коферу, убацује у њега крагне, кравате, чарапе, псује кроз зубе).* Проклете мрцине! Мене ви нећете упецати! Ни једна! Мене не! Па ма морао у прошњу!

Појава XIII

ВЕНУШ и ПФИСТЕРЕР *(уђу).*

ВЕНУШ

Шта то радиш?

ЛИНК

Спаковао сам своје ствари! Идем!

ВЕНУШ

Говориш ли ти озбиљно?

ЛИНК

Видећеш кад одем! Касу узимам собом! Вама и онако остаје накит да га протурите. (Ставља саксофон у навлаку).

ПФИСТЕРЕР

Е баш ће га добити Критуфек! За хиљаду! И онда ћу се бринути о твом детету.

ВЕНУШ

Језик за зубе! Дакле хоћеш да нас оставиш на цедилу?

ЛИНК (ставља чело у навлаку). Намештај поклањам Фаники, њој је и онако било стало пре свега до стана!

ВЕНУШ

Детету је потребан отац, Франц!

ЛИНК

Па ви сте се толико радовали! Молим! (Метне шешир, обеси о врат саксофон, узме чело и кофер). Издржавање ћу ја плаћати. Можете се и даље радовати за моје паре! Слуга сам!

ВЕНУШ

Франц! Хоћеш ли да ти кажем зашто кидаш?

ЛИНК

Зато што нећу да ме ухвате на удицу! Ни једна! Зато идем!

ВЕНУШ

Не! Не идеш ти због тога! Ти кидаш од свог сопственог подлаштва! Само ти ниси крив за то! Драгоцености су направиле дармар! То што је Емил нашао брилијанте, то је срећа која превазилази наше моћи!

ЛИНК

Ако Фани буде питала за мене, реците јој да сам кренуо на мали пут око света. Али неће она питати за мене! Главно је да добије стан. (Оде).

Појава XIV

ВЕНУШ

Ето већ три године како заједно свирамо, а сад он одлази од нас, и то без поздрава као кав...

ПФИСТЕРЕР

Никад није било праве хармоније!

ВЕНУШ

Шта сад да правимо?

ПФИСТЕРЕР

Дуо ћемо да правимо. (Свира чупкајући прстима жице).

ВЕНУШ (узима хармонику).

А шта ћемо с накитом?

ПФИСТЕРЕР

Он остаје у кући.

ВЕНУШ

Док нас не улове.

Појава XV

ФАНИ (дође бледа, узбуђена).

Куд је отишао Линк?

ВЕНУШ

Мало на ваздух!

ФАНИ

Не! Ја сам га видела с кофером и саксофоном!
Реците ми истину!

ВЕНУШ (Пфистереру).

Реци јој ти!

ПФИСТЕРЕР (свира).

ФАНИ (клоне за сто, јеца).

Куд је отишао? Куд је отишао? Емиле! Он
ме напушта! Оставља ме саму с дететом!

(Крај се дешава у договору с композитором, јер Пфистерер и Венуш на свако питање Фаникино треба да одговоре каквим рефреном шлагера или познатом народном мелодијом. На крају дуо).

ЗАВЕСА

Трећи чин

(Иста соба. Истог дана поподне).

Појава I

ВЕНУШ *(пере посуђе, припа-
сао кецељу).*

ПФИСТЕРЕР *(свира на виолини
нешто меланхолично).*

КАТИ *(на вратима. Дршће од
беса). Отишао цакум-пакум! А није рекао ни збо-
гом! Нечовек, да би ли нечовек!*

ВЕНУШ *(испусти тањир).*

То му је био тањир о рођендану. Само да не
буде значило неку несрећу.

КАТИ

Ви сте били сведок, Венуш, да ме је завео обе-
ћавајући ми брак. Не дам да ми се тако што
приреди. Срећом, ја сам се пре тога обавестила!
Код једног адвоката.

ВЕНУШ (брише тањире).

Онда сте се добро припремили за завођење.

КАТИ (плаче).

Ја сам га волела!

ВЕНУШ

Знам, знам! Трчали сте за њим.

КАТИ

Ја за њим? Он за мном!

ВЕНУШ

Не изгледа да је тако било, јер га сад не бисте морали да тражите! (Исклизне му тањир, разбије се). Сад имамо само још један дубок тањир, Емиле!

ПФИСТЕРЕР

Све су то за мене трице! Ја сам дотерао онамо, где је човеку све свеједно. Ништа више не може да ме збунуи.

ВЕНУШ (даље послује око посуђа). Може још све добро бити, Емиле! Мора се само имати мало куражи. Један од нас ће морати да се одважи на то.

ПФИСТЕРЕР

На шта?

ВЕНУШ

Да се ожени мамицом Брандл.

ПФИСТЕРЕР

Ја нисам у годинама кад је човек способан за женидбу.

ВЕНУШ

Али овде се неки враг мора учинити!

ПФИСТЕРЕР

Онда чини! Ја ћу да гледам! Од данас сам контемплативна, посматрачка природа. (*Свира неки стари валцер*).

ВЕНУШ

Јуче у ово доба још смо били срећни људи. Били смо на улици и музицирали. Деца су играла око нас. Служавке љубазно гледале кроз прозоре. А сад је све отишло врагу. (*Баци тањир*). Последњи дубоки тањир.

КАТИ (*која је досад јецала, на пречац се одлучи, црвена од беса*). Кроз један сат ето ме опет доле; ако дотле не буде дошао, знам куда ћу. Све ћу вас урнисати. (*Пође*).

ВЕНУШ

Чекајте, госпа Шимзер! Шта хоћете тим да кажете? Ко ће бити урнисан? Поновите то опет!

КАТИ

Сва тројица ћете dospети у бајбокaну, док са-
мо отворим уста, а са вама и Крисуфeк. Ви већ
знате зашто. (Оде).

Појава II

ВЕНУШ

Проклети олошу! (Баци за њом тањир). Тако!
Сад имамо свега један плитак, три мала и четири
тацне. Кад и њих нестане, јешћемо из чиније.

ПФИСТЕРЕР

Шта је хтела да каже оним да ће нас урни-
сати?

ВЕНУШ

Она зна за драгоцености. Линк јој је показао
накит. (Узме да љушти кромпир).

ПФИСТЕРЕР

Онда је морамо смирити. Пођи горе до ње.

ВЕНУШ

Ја сам дубоко у педесетим. А онда, ја имам
пуне руке посла да смирим мамицу Брандл.

ПФИСТЕРЕР

То је простаклук од Линка да нас остави са
двeма женама.

ВЕНУШ

Ако је Линк збиља отпутовао, онда се нешто мора учинити са Брандловом. Њеном детету је потребан отац!

ПФИСТЕРЕР

Ну, па ожени се њом.

ВЕНУШ

Шта би имала од мене? Узми је ти! Ти си још онако држећи!

ПФИСТЕРЕР

Ја сам алкохолизирана руина. Детету је потребан отац.

ВЕНУШ (замишљено).

Детету је потребан отац?

ПФИСТЕРЕР

Да! А на крају крајева свеједно је ко је номинално отац. Кад малишан буде ту, припадаће нашем триу. Па ми на део и свирамо. Што не бисмо и дете имали на део?

ВЕНУШ (крај зидног календара). И са календара смо заборавили да откинемо лист како смо се били узмували. Каква ли изрека стоји за данашњи дан? Изреке са календара никад

нам нису биле рђав саветник. (Чита). „Ко безумно запроси, брак му чемер доноси“. Није баш повољна прогноза.

ПФИСТЕРЕР

То је за јучерашњи дан.

ВЕНУШ (откине лист, чита).

„Јасле волу не долазе“.

ПФИСТЕРЕР

То баш пристаје за нас. Јасле, то је мамица Брандл!

ВЕНУШ (откине још један лист, чита).

„Од свога огњишта боље нема ништа;
На њему се згреваш и кад оскудеваш“.

ПФИСТЕРЕР

И то пристаје уз наш положај. Згревало нас је огњиште и било пуно срдачности.

ВЕНУШ

Али засад то огњиште још припада Линку.
(Отргне још један лист).

„О људи, живот хватајте у трку!
Не пропуштајте ни часа! Јер ко се
Пудљиво склони пред срећом тренутка
Не улови је, па да га муње носе“.

(Скине кецељу, свуче капут). Таква ми је изрека била потребна. Емиле, учинићу ја! Отићи ћу к њој горе и рећи јој да дете узимам под своје.

ПФИСТЕРЕР

То је врло лепа црта у теби, Венуш.

ВЕНУШ

Учинићу то само зато, што опет у кући мора да буде реда. (Оде у своју собу).

ПФИСТЕРЕР (љушти кромпир).

Да, Венуш! Доведи је одмах доле, да најзад можемо да метнемо што топло у трбух.

ВЕНУШ (се облачи).

ПФИСТЕРЕР (седи код прозора у вечерњем сунцу, љушти кромпир).

Појава III

ФАНИ (уђе без поздрава, оде до ормана и почне да пакује рубље).

ВЕНУШ (дође у бољем капуту са крагном и краватом). Ти долазиш по своје рубље, мамице Брандл?

ФАНИ

Ако немате ништа против?

ВЕНУШ

Па то је твоје! Него можда би било боље да оставиш те ствари ту.

ФАНИ

Зашто?

ВЕНУШ

Могло би се можда још што изменити?

ФАНИ

Сита сам промена.

ВЕНУШ

Баш сам хтео да дођем до тебе горе. Да ти нешто кажем...

ФАНИ

Нисам љубопитљива!

ВЕНУШ

Изиђи Емиле!

ПФИСТЕРЕР (не осврће се на то).

ФАНИ (узме да плаче).

ВЕНУШ

Не треба да плачеш, Фани! Није све тако зло као што изгледа! (Узме са прозора саксију).

Погледај! Остани код нас! Цвеће од јуче није заливлено. У кући је прави вашар. Не можеш нас тек тако оставити на цедилу.

ФАНИ (брише сузе).

Ако треба да ме нема, онда бих волела да ме сахране код моје мајке.

ВЕНУШ

Али, Фани!

ФАНИ

Не мислиш, ваљда, да ћу ја ово преживети? Их, како овај љушти кромпир. (Узме му из руке кромпир). Овако се држи нож, а овако кромпир. (Венушу). Хтео си нешто да ми кажеш?

ВЕНУШ

Прво нека он изиђе!

ФАНИ

Чисти кромпире напољу у дворишту! Иначе си овде направио свињац!

ПФИСТЕРЕР (узме кромпир и оде). Мило је човеку кад те чује опет како коман-дујеш!

Појава IV

ФАНИ

Дакле? Не треба да вас оставим на цедилу? А ви мене нисте оставили на цедилу?

ВЕНУШ

Требало је да задржимо Линка. Него, можда је боље што је отишао! Он је у крћи био врло немиран елеменат!

ФАНИ

То ми није сметало! Тиме ме је и ...

ВЕНУШ (*још држи саксију*).

Видиш, Фани, у свакој несрећи има по мало и среће. Хоћу да кажем да се из свега рађа по нека нова нада! Него, ти ме и не слушаш?

ФАНИ (*одмах*).

Говори само, слушам ја.

ВЕНУШ

Ја говорим мало околишно. Такорећи, да се Власи не сете. Ја немам толико говорничког дара као Линк, али сам зато оданији — само кад ме тако гледаш, онда не могу ни речце да прословим.

ФАНИ

Ево, гледаћу на другу страну.

ВЕНУШ

Дакле, да будем отворен, хтео сам да те питам, не би ли ти — би ли — хоћу да кажем, не би ли ти — пристала да останеш код нас?

ФАНИ

Хвала лепо! Већ сам рекла: не! (Хоће да пође).

ВЕНУШ

Ама причекај! Ти ме не разумеш...

ФАНИ

Сад си и ти почео! Ја те не разумем! И он је све тако говорио. Шта је опет тешко да се разуме код вас? Хоћете да имате код нас комотан живот, а кад дођу обавезе, онда збогом дико!

ВЕНУШ

Ако ти хоћеш, ја ћу узети на себе сваку обавезу! Ако могу да поправим Линков злочин према теби — мислим: да репарирам оно што је он покварио и ...

ФАНИ

Шта ћеш ти да репарираш?

ВЕНУШ

Не могу ја то тако да кажем. Кад те погледам тако младу, чврсту, чисту, сам себи се учиним смешан.

ФАНИ

Шта управо хоћеш?

ВЕНУШ

Грубо то звучи кад се каже. Требало би у ваздуху да осетиш како ми је на срцу!

ФАНИ (меко).

Но, а како је?

ВЕНУШ

Видиш, Фани! Ми смо се осећали код тебе као дете на мајчином крилу! И сад бих желео да те упитам, би ли ме узела, мамице Брандл! Тако! Сад је прешло преко језика!

ФАНИ

Да ли бих те ... (Удари у смех).

ВЕНУШ (нежно).

Немој се смејати, мамице Брандл! Од срца бих хтео да детету будем добар отац!

ФАНИ

Ах, тако! Рекао вам је? А ипак је отишао?—И ти хоћеш да уместо њега ...? (Милује га по образу). Ти си добра душа, Венуш! Ти ... (Прогута неколико суза и оде).

ВЕНУШ (беспомоћно стоји са саксијом у рукама). Је ли сад то да, или не? Боже драги ... (Ставља саксију на прозор, онда узме да залива цвеће).

Појава V

КРИСТУФЕК (кроз врата из дворишта, уђе). Сервус, Венуш!

ВЕНУШ (не одговара).

КРИСТУФЕК

Дошао сам кроз двориште! Да ме нико не би видео! Је ли истина да је Линк отишао?

ВЕНУШ

Да!

КРИСТУФЕК

Са драгоценостима?

ВЕНУШ

Вероватно.

КРИСТУФЕК

Куда је отишао?

ВЕНУШ

То не знам, господине Кристуфеку!

КРИСТУФЕК

Тако! Не знаш? Мени ли ти то причаш? О, не! Нико још није Кристуфека вукао за нос! Линк има да се врати заједно с накитом. Ако за један сат не буде овде, биће што ће бити.

ВЕНУШ

Но, а шта ће то бити? Шта?

КРИСТУФЕК

Могу ја и законски да поступим, ако се ви играте жмуре са мнош.

ВЕНУШ

Знате шта, господине Критуфек? Можете ви да нам плунете под прозор, па да се фино тоци-
љате.

КРИСТУФЕК

Не заигравај се са мнош, Венуш! Зар ти не знаш да су драгоцености здипанција?

ВЕНУШ

Шта је то здипанција?

КРИСТУФЕК

Баш си необразован! Здипанција значи на говедарском језику: крадена ствар. Полиција плаћа за ове драгоцености две хиљаде шилинга награде проналазачу. Треба дакле само да одем у полицију.

ВЕНУШ

Шта ћеш?

КРИСТУФЕК

Ако се накит не створи овде, потказаћу вас све!

ВЕНУШ

О, ти стара лопужо! Нас да поткажеш?

КРИСТУФЕК

Ако накит уситните на другом месту...

ВЕНУШ

Где само да нађем нешто да ти расцопам ту вашљиву главурду! Немамо више ни један тањир!

ПФИСТЕРЕР (дође са ољуштеним кромпирима).

Појава VI

ВЕНУШ (узме да бомбардује Критуфека кромпирима). Вуцибатинио ти! Проклето барабо! Хоћеш честите људе да свалиш у несрећу? (Јури по соби Критуфека).

ПФИСТЕРЕР

Шта је сад? Зар моје кромпире?

ВЕНУШ

Хоће да нас поткаже због накита..

ПФИСТЕРЕР

Шта? (Почне и сам да бомбардује Критуфека). Гмизавче ти! Помијо ти! Гур-гур-њушко ти!

КРИСТУФЕК (заклања се столицом и повлачи вратима). Мене хоћете ви да једете? Пред суд ћу ја то! То је криминал! Чекам још само до десет.

ПФИСТЕРЕР

Лицемерно пренемагало! Периферијска ман-
гупчино!

ВЕНУШ

Гађај у њушку!

КРИСТУФЕК

Ја ћу вам, ох! Ја ћу вам скувати попару, да
знате!

ПФИСТЕРЕР (*гледа у празну
чинију*). Сад Бог да прости чорбу од кромпира!
Можемо фусбала да играмо овим!

ВЕНУШ (*балдисао*).

Не могу више! Кажем ти, Емиле, закачио нас
је ђаво на удицу! Онај етуи је био мамац, ми смо
га прогутали, онда смо се нашљискали као никад
у животу, а сад фино полако клизимо у пакао!
Мамицу Брандл никад више нећемо видети.

ПФИСТЕРЕР (*беспомоћно*).

Онда је свршено с нама! Она је била наш осло-
нац, наш добротвор, наш добри анђео! Зар неће
да те узме?

ВЕНУШ

Кад бих ја то знао! Насмејала се и онда ме
помиловала по образу! То може да значи и да и
не. Не знам.

ПФИСТЕРЕР (*купи кромпире са пода*). Онда морам ја да говорим с њом! Морамо опет да дођемо до неке чврсте основице!

ВЕНУШ

Најбоље би било, кад би се Линк вратио!

ПФИСТЕРЕР

Не помињи то име, кад сам ја у соби ... Ја не могу ни мрава да згазим, али кад чујем то име... (*Узме флашу с румом*).

ВЕНУШ

Дај и мени гутљај! Сад ми је све потаман!

Појава VII

ФАНИ (*са котарицом за рубље*). Дошла сам да узмем своје посуђе.

ВЕНУШ

Фали неколико дубоких тањира.

ФАНИ

Видим, ево су црепови од њих.

ВЕНУШ

Пробао сам да перем. (*Пије*).

ФАНИ

Сад и овај узео да пије. Донеси ми мој кофер из мале собе! А донеси и постељно рубље!

ВЕНУШ (оде).

Појава VIII

ПФИСТЕРЕР

Зашто управо хоћеш да се селиш, мамице Брандл?!

ФАНИ

Па зар ме нисте избацили?

ПФИСТЕРЕР

Нисмо. Линк те је избацио. А Линк је у мојим очима кавгацијска рита.

ФАНИ

Опет си зграбио флашу с румом?

ПФИСТЕРЕР

Тако се псећи осећам! Све бих хтео да у ракији утопим јад! Али не иде! Он стално плива одозго, као зејтин.

ФАНИ

По мени, вала, напиј се на мртво! Шта се ја ту питам, па да говорим!

ПФИСТЕРЕР

Говори само! Само ми ти реци што ти је на срцу! Толико је већ времена како то нисам чуо.

ФАНИ

Проспи прво ту проклету ракичину!

ПФИСТЕРЕР (*проспе ракију*).

Пре бих више волео да дам своју крв, а сад радим онако, како ти кажеш.

ФАНИ

То је лепо од тебе! Али код вас ипак не могу да останем! Не! То не иде! Однеси ми котарицу горе до Шоберове.

ПФИСТЕРЕР

Видиш, мамице Брандл! Кад ти глас само чујем, као да се сунце рађа. Па и ако нисам, да кажеш, дечко, ја ипак велим — само не смеш да се смејеш — ја велим како би било, кад бисмо нас двоје — што Венуш није за тебе, то разумем — али ја — кроз две недеље могли бисмо се венчати!

ФАНИ

Још један ђувегија! Мало премного за једно дете... Дакле, ти би ме збиља узео?

ПФИСТЕРЕР

Ја волим децу, мамице Брандл! А осим тога, ја данас још ништа топло нисам метнуо у уста.

ФАНИ

Донећу вам нешто одозго.

ВЕНУШ (*дође са једним старим кофером и завијеним постељним стварима*).

Појава IX

ПФИСТЕРЕР

Неће да остане.

ВЕНУШ

Ако однесе и постељне ствари, онда се никад више неће вратити.

ПФИСТЕРЕР (*пала му из небуха једна мисао*). Гле, мамице Брандл! Ја овде имам нешто ... (*Извуче етуи из цела*). Поклонићу ти, ако останеш код нас!

ФАНИ (*отвори етуи*).

Исусе и Марија! Откуд вам то?

ПФИСТЕРЕР

Нашао сам јуче под угаоним каменом у дво-ришту.

ВЕНУШ

Кристуфек ноћас има то да уновчи.

ФАНИ

Не! То се мора однети у полицију!

ВЕНУШ

Ја то већ једнако говорим ...

ФАНИ

Иначе вас то све може увалити у несрећу!

ВЕНУШ

То је већ готова ствар!

ФАНИ

Па то су бриљанти! Страшно! Не! То ни часа више неће остати у кући! (Облачи мантил).

ПФИСТЕРЕР

У мало па да и заборавим да то имам у цепу!

ФАНИ

Одмах ћу ја доћи! (Оде).

Појава Х

ВЕНУШ

Јеси ли чуо? Доћи ће! А однела је и оне врашке ствари. Ама зна она увек најбоље шта ваља чинити. Ми смо у поређењу са њом права правцата деца.

ПФИСТЕРЕР

Да, Венуш! Чим је она ту, одмах је све тако меко и топло као на мајчиним грудима!

ВЕНУШ

Богами, однећу ја ове постељне ствари натраг у собу.

ПФИСТЕРЕР

Ако остане, опет ће се сви данас окупити око домаћег огњишта.

ВЕНУШ

На њему се згреваш и кад оскудеваш. (Оде у собу).

ПФИСТЕРЕР

О, тај Линк, та хуља, да није на крају крајева отишао да свира соло?

ВЕНУШ

Не! То он неће учинити! Није он такав простак! А и њему тешко да је лакше око срца но нама. Ко зна у каквом ће јарку ноћас да спава.

ПФИСТЕРЕР

Ако треба да идемо на свирање, онда морамо данас да вежбамо дует. (Узме виолину).

ВЕНУШ (узме хармонику).

ПФИСТЕРЕР и ВЕНУШ (почну пуним акордом да свирају).

Појава XI

ЛИНК (појави се напољу на стакленим вратима. Улази полако у собу мрачна лица. Не поздравља).

ПФИСТЕРЕР и ВЕНУШ (прекину свирање).

(Т у т а њ е)

ВЕНУШ (*Линку*).

Ма ти си ми се брзо вратио с пута око света.

ЛИНК (*подругљиво*).

Да! Исподогађало се за то време које шта!
(Примећује се да је мало напит).

ПФИСТЕРЕР

Са соло свирањем не иде, не иде, а?

ВЕНУШ

Или си се вратио због драгоцености? Хоћеш да узмеш свој део?

ЛИНК

Та ствар ме више не интересује! Имао бих само реч-две с вама да поразговарам.

ВЕНУШ

Па где си био? Којим си путем заждио?

ЛИНК

Тршћанским друмом. Био је леп дан! Шеке су узлетале, а сунце пекло, дан божанствен, такав није за овако насамареног човека као што сам ја.

ВЕНУШ

Ко те је насамарио?

ЛИНК

Баш о томе хоћу да говорим с вама. Пустите ме само да се мало издувам. (Скида са себе ствари).

ПФИСТЕРЕР

Ти то некако с много претње у гласу кажеш?

ЛИНК

Још не! То ће тек доћи! Само стрпљења! Где је Фани?

ПФИСТЕРЕР

Узела је своје ствари и преселила се горе код Шоберове.

ЛИНК

Чиста подвала!

ВЕНУШ

Хтели смо да је задржимо, али је све било узалуд!

ЛИНК

Чиста подвала!

ВЕНУШ

Е, сад те молим...

ЛИНК

Одмах, одмах, господине Венуш! Одмах ће бити све разјашњено. Да седнемо лепо за сто па да разговарамо мирно. За евентуалне батине има још кад.

ПФИСТЕРЕР

Ово ми сад постаје одвећ глупо. Шта хоћеш ти? Зашто си се уопште враћао?

ЛИНК

Све ћеш чути. Пустите ме да испричам. Дакле тако око четири по подне мало сам био уморан, па се прострем иза Гунтрамсдорфа на ливаду под једно дрво у хлад. И како тако лежим, сине ми у главу одједном једна веома необична мисао.

ВЕНУШ

Да ти кажем, Франц! Твоја је несрећа у томе што ти долазиш на необичне мисли иако никад ништа ниси читао. Ја сам начитан, а десет година сам старији од тебе, и ја смем да долазим до необичних мисли и да кажем да је живот ђубре. Али ти не! Ти немаш на то никаквог права! То сам се већ одавно спремао да ти кажем!

ЛИНК

Само полако! Само полако! Ти још уопште и не знаш о чему сам ја размишљао. О теби и о Фани ...

ВЕНУШ

Како то? Шта имам ја са Фани?

ЛИНК

То је баш оно необично! Зар теби никад није пало у очи да Фани у ствари и није била моја жи-

вотна сапутница, већ твоја? Мене, наиме, она никад није марила!

ВЕНУШ

Па је л' има дете с тобом?

ЛИНК

То је баш оно што је необично. Са мношћом има дете, то је непобитно, али господар у кући био си управо ти! Пред тобом је увек изливала срце, теби је све из очију читала, штогод си хтео испуњавало се, а ја сам био најмлађи, осим тога мени је припадао стан, а она ме је само користила као средство. Сама ми је то у лице рекла!

ПФИСТЕРЕР (ударил у смех који звучи као кмекање и тешко се разликује од плача).

ЛИНК

Мазгов један! (Разбесни се). Не цери се! Тако је било! Ја сам овде испао натоциљан.

ВЕНУШ

Да ти кажем, Франц! Кад неко према једној жени употреби све нитковлуке за које је кадар, онда му остаје још само једно: да буде на њу љубоморан. То је сад с тобом тако! И да знаш! Ја ћу се оженили мамицом Брандл!

ЛИНК (дивље).

Хоћеш да направиш од мене потпуну будалу?

ВЕНУШ

Ако могу, хоћу. Ти си већ половина будале. А ја половичне ствари не марим. Пре четврт сата сам запросио Фани. Она ме је помиловала по образу...

ЛИНК

Помиловала...

ВЕНУШ

Рекла је да сам добра душа.

ЛИНК

Тако? А шта сам ја, то ти није рекла?

ВЕНУШ

Рекла је и то.

ЛИНК (шчепа га за гушу).

Ти си иза мојих леђа овде ждрао екстра јела, шепурио си се у топлом гнезду, играо газду, господин патријарх! Помиловала те! И ја ћу те помиловати. Све ћу вас избацити напоље!

ПФИСТЕРЕР (устаје, претећи, а каже сасвим меко). Тог свог избацивања ћеш морати напослетку да се одучиш, Францл!

ЛИНК

Да! И ти си један од тих! Прави харем је она ту држала, та госпођа Брандл! Овога ту за душевност и добро срце, тебе да би имала од кога да направи папучића, а мене као оца њеног детета! При том сам ја најгоре храњен, а највише мучен.

ВЕНУШ

Оно што је између Фани и мене било, то твоја сумњичења не могу да упрљају. Она је код мене волела интелигенцију, образовање!

ЛИНК

Отказујем вам стан! Ако има и труни честољубља у вас, отићи ћете још данас!

ВЕНУШ

Шта ти на то кажеш, Емиле?

ПФИСТЕРЕР

Да пакујемо!

(За то је време пао сумрак).

ВЕНУШ

Промозгај добро, Франц!

ЛИНК

‘Све сам ја још под оним дрветом у Гунтрам-сдорфу промозгао!

ВЕНУШ

Онда да пакујемо, налазачу брилијаната! Ти видиш да превелика срећа одузима сиротињи и оно мало што је имала. Уосталом, ево и удовице! Хајд'мо!

ПФИСТЕРЕР (*Линку*).

Линк! Ти и не знаш, шта овде разораваш!

ЛИНК (*не одговара*).

ПФИСТЕРЕР (*одлази у своју собу*). Бар да нисам просуо ракију! Некорисна жртва. (*Оде*).

Појава XII

КАТИ (*уђе, не примети Линка, одмах у полумраку*). Господине Венуш!

ЛИНК (*пригушено*).

Добро вече, Кати!

КАТИ (*отрчи и обеси му се о врат*). Франц! Ма знала сам ја да ћеш се ти вратити!

ЛИНК (*ослободи је се*).

Остави то сад! ...

КАТИ

А што си хтео да одеш?

ЛИНК

Јер ми је овде било дошло све то ту!...

КАТИ

Треба ли то да значи да сам ти и ја...

ЛИНК

Па чујеш! Сви су ми овде догде дошли!

КАТИ

Тако! И ти мислиш да ћу ја то тек тако мирно да примим ?

ЛИНК

Мирно нећеш, али ћеш да примиш.

КАТИ

О, не! (*Нежно*). Буди паметан, Франц! Па ти не знаш шта говориш! Ти си болестан од узбуђења. Хајде са мном горе. Мораш да се испаваш!

ЛИНК (*гледа је у очи*).

Ти имаш очи зелене као трава! Ти! Са том твојом сахаринском њушкицом. На то хоћеш да ме хваташ? О, не! Доста ми је слаткиша!

КАТИ (*дивље*)

Ти си обећао да ме узмеш!...

ЛИНК

Тржем реч натраг.

КАТИ

Јесам ли ја трчала за тобом, или си ти за
мном?

ЛИНК

То се никад неће утврдити.

КАТИ

Нећу ја тако лако пустити да ме одбацују. Ни-
сам ја као она друга.

ЛИНК

То сам већ приметио.

КАТИ

Знам ја већ шта ћу!

ЛИНК

Доста, госпођо Шимзер! Већ ми севају муње
пред очима...

КАТИ

Крадљивче брилијаната, потказаћу те ја!

ЛИНК

Сад ће да прасне гром!

Појава XIII

ВЕНУШ (уће са кофером).

КАТИ (*баци се Венушу о врат*).
Венуше, помози ми, он хоће да ме убије!

ПФИСТЕРЕР (*уђе са заве-
жљајем*).

ЛИНК

Да! Ево резервних трупа! Ја сам балдисао од
борбе! Идем да спавам. (*Оде*).

Појава XIV

ВЕНУШ (*одвоји Кати од себе*).

Немам кад, госпођо Шимзер! Морам да се по-
бринем да најзад буде реда у кући!

КАТИ (*полети Пфистереру на
груди*). Помози ми ти, Емиле!

ПФИСТЕРЕР

Ја сам слаб човек. (*Поклецне и извуче се из
њеног загрљаја*).

КАТИ

Вратићу вам ја свој тројици! Вратићу вам ја
то! (*Оде*).

Појава XV

ВЕНУШ (*седне на свој кофер*).

Емиле! Ми нисмо више дорасли за овакве ства-
ри. Ја сам докусурен!

ПФИСТЕРЕР (*исто тако*).

И мени се све окреће испред очију. Мозак ми
је разбучан као кајгана кад прекипи.

Појава XVI

ФАНИ (дође са улице).

Тако! С тим би било готово!

ВЕНУШ

Помози нам, мамице Брандл!

ФАНИ

Шта то има? Што чучите ту?

ВЕНУШ

И ми смо избачени. Линк се вратио.

ПФИСТЕРЕР

Да немаш ракије, мамице Брандл?

ФАНИ (да му његову флашу).

Добићеш! (Венушу). Шта рече? Вратио се?

ВЕНУШ

Да! Рекао сам му да хоћу да се оженим тобом,
мамице Брандл!

ФАНИ

Но, а шта је он на то рекао?

ВЕНУШ

Шчепао ме за гушу.

ФАНИ

Збиља? Ама причај!

ВЕНУШ

Онда нас је обојицу избацио! Баш се био распламтео!

ФАНИ

А где је?

ВЕНУШ

Спава тамо. *(Хоће да спакује хармонику).*

ФАНИ

Не би ли могао да га позовеш? Хтела бих да говорим с њим!

ПФИСТЕРЕР *(устане, храбро).*

А и ја, и ја ћу да се разрачунам с њим! Рећи ћу ја њему шта мислим.

ВЕНУШ

Боље немој! Измакљаће те да ће ти све модрице остати по лицу, па ћеш изгледати као задњица у мајмуна.

ПФИСТЕРЕР *(лупа у врата десно).* Хеј! Устај! Овамо изиђи ти сило на језику, ти тикване! Хеј!

Појава XVII

ЛИНК *(груне унутра).*

Шта?

ПФИСТЕРЕР

Да си здраво!

ФАНИ (отишла до ормана и пакује).

ВЕНУШ (држи обема рукама хармонику да је спакује, па како одвоји једну руку она се спусти и закмечи као одојче. Прети Линку). Ти ћошкаста ћупо, ти помахнитала беснаро!

ЛИНК

Куш! (Спази Фани, приђе јој као петао).
О! Ма ко је то? Госпођица Брандл!

ФАНИ

Ту неко још има на себи доњи веш из наслеђа од мог оца!

ЛИНК (бесно).

Дакле, молим! Здери ми кошуљу са тела! Молим! (Раздрљи груди).

ФАНИ (устане и пође у своју собу).

ЛИНК (рикне).

Остани ту!

ФАНИ (пркосно).

Не знам шта бисмо нас двоје имали још да разговарамо!

ВЕНУШ (узме јој завежљај).
Дај овамо! Ја ћу однети горе!

ЛИНК

Ту да си остао! Нико да није напустио локал!
Сад ће доћи разрачунавање!

ФАНИ

Да допустим зар да ме још вређају?

ЛИНК

Она то зове вређање! Погледајте је само, су-
шта невиност!

ФАНИ

Реци ми најзад шта хоћеш од мене? Ја немам
много времена!

ЛИНК

А шта си имала са њим све ово време?

ФАНИ

С ким?

ЛИНК

Са овим ту!

ФАНИ (почне да се смеје).

ЛИНК

Не смеј се! Нисам честито ни праг био прекорачио, а они већ хоће да оснивају нову породицу! У мом сопственом стану и са мојим дететом! Ти и ова накарада ту!

ФАНИ (*превија се од смеха*).

ЛИНК

Не можеш ни у очи да ме погледаш!

ФАНИ (*баци се у смеху Венушу на груди*). Венуше! Шта кажеш ти на то?

ВЕНУШ (*милује је по глави*).

Не узбуђуј се, Фани!

ЛИНК

Смејеш се! Требало би да плачеш, да пренеш стид у очима! Са оваквом руином! Нисам честито ни праг био прекорачио!

ВЕНУШ

Слушај ти, богати! Ту реч руина ...

ПФИСТЕРЕР

Руина у најбољим годинама...

ФАНИ

Е, сад је доста! Шта ти управо мислиш о мени?

ЛИНК

Зар ова два стара мамлаза нису били заљубљени у тебе све ово време? И можеш ли порицати да ти је то годило?

ФАНИ

Не! То не поричем! Не знам ни зашто бих то порицала!

ЛИНК

Дакле, ето!

ПФИСТЕРЕР (*који се опет напнио*). Е, сад ме пусти да и ја нешто кажем! (*Линку*). Ти си марва, Франц! Ти то не разумеш! Кад си ти мамицу Брандл довео к нама као своју животну сапутницу — онда је пролеће дошло — нама. Пролеће, на које ја мислим, не долази људима онда кад дрвеће листа. Оно с овим нема никакве везе. Не! Пролеће долази кад људи зађу у године и кад им коса почне да испада од превеликих брига, онда долази пролеће и каже: „Остани, душо драга“! (*Плаче*). Нисам ја само натрескани музикант. Ја сам уз то (*удара се по грудима*) — овде — ја сам — још уз то и нешто и неко! И ја ти кажем да је овај наш поредак на свету лепота и красота божја!

ЛИНК (*лако га муне, те овај падне на софу*). Седи! (*Одузме завежљај од Фани*). Ти остајеш овде! Седи! (*Угура је у столицу, онда*

закључа спољна врата). Тако! Нико да се није
макао! (Дрекне на Венуша). Седи! (Запали лампу).
Мора прво да буде светлости! Тако! А сад смо опет
сви скупа, слика у групи!

ВЕНУШ

Да! И кад би ти само мало имао памети ...

ЛИНК

Језик за зубе! Признајем, ја сам свему крив!
Одавно је требало да узмем Фани за жену. Да
се пресече овај дар-мар.

ВЕНУШ

Ама ја сам ти говорио и говорио.

ЛИНК

Па да, али мене је ждрало то што ја треба да
оснујем солидан домаћи поредак, а вас двојица,
уштве старе, да се сладите!

ВЕНУШ

Ето видиш. То ти није било право. А шта сам
ти, међутим, ја увек говорио, Франц? Сиротињи
треба међусобна подршка, један сам не може да
изиђе на крај са животом!

(На вратима куцање).

ГЛАС

Отворите! Полиција!

СВИ (*занеме претрашено*).

ВЕНУШ

Ето вам! Због драгоцености! Сад је несрећа ту!

ФАНИ (*устане*).

Па ја сам била у полицији!

ГЛАС

Отвори!

ВЕНУШ

Јеси ли предала онај андрмољак?

ФАНИ

Јесам! Комесару! (*Извлачи цедуљу из џепа*).
Ево потврде...

ЛИНК

То нам је Критуфек скувао попару.

ФАНИ

Па кад сам предала накит, забога!

ГЛАС

Отварај!

ЛИНК

То је било веома морално! Људима као што смо ми не верује се ни за оно што је морално! Мо-
рамо да отворимо! (*Иде вратима, отвара*).

Појава XVIII

АГЕНТ (*цивилни полицајац, улази*). Госпођица Брандл?

ФАНИ

Ево ме!

АГЕНТ

Ви сте пре једно пола сата предали у поли-
цијски комесаријат једну кутију с накитом?

ФАНИ

Да! Је ли то неки злочин?

АГЕНТ

Напротив! Накит је идентификован. Покраде-
на дама већ је обавештена телефоном. Можете су-
тра да подигнете награду.

ПФИСТЕРЕР

Колико?

АГЕНТ

То ми није познато! Мора да је доста лепа
свотица!

ПФИСТЕРЕР

Господине поверениче! Ви сте анђео среће, — дозвољавате ли? (*Наточи чашу*). Један гутљај! Један добар гутљај!

АГЕНТ

Хвала! На служби сам. Честитам, госпођице Брандл! (*Погледа по соби*). Новац вам неће бити на одмет! Било је лепо од вас што сте одмах донели накит. Неки милионар би се можда дуже размишљао.

ВЕНУШ

Па били смо и ми једно време милионари!

АГЕНТ (*гледа их једног по једног*). Будите срећни што сте то скинули с врата! Одмах после вас био је, наиме, код нас неки Кристуфек — на којег одавно мотримо због утаја...

ПФИСТЕРЕР

Је ли већ у апсу?

АГЕНТ

Нажалост, још не. Знате ли ви што о њему?

ЛИНК (*енергично*).

Не!

АГЕНТ

Но, онда добро! Запамтите за сваки случај: поштење је ипак најрентабилнији посао. Будите сутра тачни, госпођице Брандл! (Оде).

Појава XIX

ВЕНУШ

Мамице Брандл! Ти си нас опет извукла! Ти, благослове златни! Пред тобом би се морало пасти на колена!

ФАНИ (иде огњишту).

Прво би се морало нешто топло да стрпа у стомак. (Узме да ради).

ЛИНК (нежно).

Фани?

ФАНИ

Но, шта је Франц?

ЛИНК (после дугог пољупца отргне се, појури лицем зиду скоро се ударивши, узбуђење га савлада, види се како се трза у немој муци).

ПФИСТЕРЕР (узме виолину, почиње да свира, приближујући се Фаники). Шта највише волиш да ти свирам?

ФАНИ (смешка се и ради).

Онај нови танго, што сте га јутрос свирали.

ВЕНУШ (узима хармонику).
Можда га може и дете већ да чује! (Упадне).

ФАНИ
Но? А где је саксофон?

ЛИНК (приђе полако свом инструменту, почне да свира, приближава се у свирању Фаники. Меко, меланхолично узвијају се звуци око ње).

ФАНИ (блажено гледа у Линка мешајући нешто у лонцу).

ПФИСТЕРЕР и ВЕНУШ (гледајући се пресрећни, почињу да играју танго).

З А В Е С А

К Р А Ј

20 19. - јун

ПОЗОРИШНА БИБЛИОТЕКА

**ДОНОСИ МЕЂУ
ПРВИМ КЊИГАМА:**

1. Мирован Ђ. Глишић: ПОДВАЛА
2. Ј. Веселиновић и Д. Брзак: ЂИДО
3. Герхарт Хауптман: А ПИПА ИГРА I..
4. Лесинг: МИНА ОД БАРНХЕЛМА
5. Герхарт Хауптман: КОЛЕГА КРАМПТОН
6. Н. Трифковић: ИЗБИРАЧИЦА (У при-
преми)
7. Паул Шурек: УЛИЧНИ СВИРАЧИ
8. Софокле: АНТИГОНА (У припреми)

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА
"РАДОЈЕ ДОМАКОВИЋ"

30 СР 821.112.2

ШУРЕК П.

Улични свирачи

000308920

ДОМАКОВИЋ

COBISS 0